TECHE UDINE

MANOSCRITTI

FONDO PRINCIPALE

Manoscritto n. P_MSS_0948_V

Nel Fondo Principale sono confluiti la maggior parte dei lasciti manoscritti pervenuti alla Biblioteca Civica «Vincenzo Joppi» nel corso del tempo: si tratta perciò di un fondo composito nel quale è possibile trovare manoscritti di argomento liturgico, scientifico, giuridico, botanico e altro.

Collocazione:

Biblioteca Civica "Vincenzo Joppi", Udine
https://www.techeudine.it/fondo-principale
https://www.sbhu.it/

CRISTIANE

SACRE

948
V

942
V
4

2

1027

1055

AMARA LECT
ET ANTONINA
CVM FILIIS SVIS
HAELIA ET MELLI
TA VOTVM
SOLVENT

Bertolus (N. DIX) positam refert in pavimento musivo Ecclesiae Gradensis, et ex illo Muratorius (N. T. p. MCMXVII nr. 1.)
Corbinovius in quarta linea pro HALIA melius legit HAELIA
In typo pavimenti lithochati (N. 1054) ad N. 9.

BIBLIOTECA CIVICA di UDINE

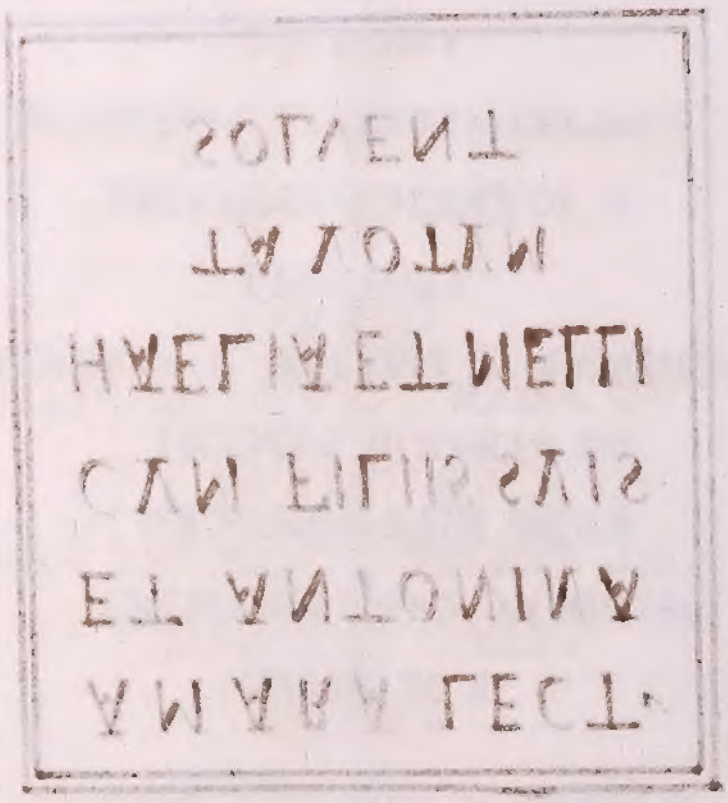

1141 Cx Lat 1056

1028

RELIQVIAE
DE LIGNO CRVCIS DOMINI
ET DE EIVS SEPVLCRO
DE SVDARIO DOMINI
RELIQVIAE S. MARIAE · S · IOANNIS
APOSTOLI
S. IOANNIS BAPTISTAE
S. PETRI APOSTOLI S · ANDREAE
APOSTOLI
S · IACOBI APOSTOLI
DENS CALISTI PAPAE ET MARTYR
S · CHRISOGONI MART
S · FAVSTINI MART S. IOVITAE
MARTYR
S · FELICIS MART S · FORTVNATI
MARTYR
S · FIRMI MART S · RVSTICI MART
S · SISINII MARTYR
S · ALEXANDRI MART S · MARTINI
MART
S · EPVLI MART S · GREGORII MART
S · GEORGII MART
S · CHRISTOPHORI MART
S · VIGILII CONFES S · PROCVLI
CONFES

BIBLIOTECA CIVICA UDINE

FILIASTRI

S·ZENONIS CONFES S· FILIASTRI

CONFES

S·AVGVSTINI CONFES

HAS RELIQVIAS ANDREAS VEN

PATRIARCHA

MANV SVA IN LOCELLO HVIVS ECCLESIAE

CONDIDIT

In Eccl[esi]a S. Georgii Veronae exstat ~~extat~~ De Andrea Patriarcha Aquilejensi haec legitur.

Bertolus (A. CMLXVII.)

Ughellus (Ital. Sacr. T. V. Col. 781 Edit sec.)

1292 Cr Jan

1057

1029

TEMPORE DN̄I ANTONII DE PONTO DEI G̃RA·Ē̃PS·CONCORDIEN·

M°CC°CC°VII MENSIS MAI.

Super Portam australem Ecclesiae Cathedralis Concor-
diae teutonicis caractheribus scripta est=
Lamberti (Mon. t. d. C. pag. 139)

BIBLIOTECA CIVICA DI UDINE

1058

1030

SVMMV· SVME BONV DS H[illegible]ACCIPE DONV ANSFREDI PATRIAQ=

TVVS A PROPRIA

EGIT AMOR·MERCES

SIT EI QVI CVN·TA CO

ERCES AXIT AMENA

QVIES PERPETVSQVE DIES

In itum Lorariæ Belineae, una linea contiat ni fallè occidentali, caractheribus theutonicis.

Durr repert Bertolus inscriptiones et comptas, (n. DXCV, DXCVI) quae in unum componi debent.

Muratorius partem tantum porrigit (p. MDCCCXXVII n 2.) ad notationem adens= Neque in Aquilejensium, neque in Gradensium Patrianharum Catalogo occurrit quispiam Anffredus. Tantummodo invitor annum Ch. DCCCCL Engelfredus Aquilejensi Ecclesiae praefuit= Sitne idem Cum Anffredo, an quisquam Patrianha hactenus nobis ignotus, dicendus qui potest - Certe hic una cum PATRIAQVE seu PATRIARCHAE, jungendum videtur nomen Anffredi - Animadverto etiam versum Leoninum

Corbinianus (n. CXCI-6)

PATRIA QVEM ~~legendum~~ potius quam PATRIARCHAE legendum ex opinione nostra est Ita ut integra Inscriptio legatur

Summum summ bonum Deus hanc ~~accipe~~ turrim accipe donum
Ansfredi, patria quem tuus a propria
Egit amor, merces sit ei qui cuncta coercs
Ac sit amaena quies, perpetuusque dies=

.031

1059

AQUAGANACAA · FACIT
FIERI · HOC · OPUS · HON
OREM · DEI · ET · SAE · MARIAE
VIRGINIS · GENITRICIS · ET

Incisa sub epistylio columnae quae parvum sustinet tectum muro
innixum ad majorem januam Metropolitanae Aquilejensij, propestu-
rim horariam

Bertoly (A DXXX)

1060

1052

SANCTORVM·APOSTOLORVM
P·ARECORIVS·APOLLINARIS
CONSVL·VENET·ET·HISTRIAI
V·C·FECIT

Tabula in foro Aquilejae exhumata
Zandberg / Inscr. Rom. dell' Istria A. 6. /
Muselli Num. / t. CV. / cum sic pacbet conscriptam =

IO

SANCTORVM·APOSTOLORVM
PRECOEIVS·APOLLINARI
CONSVL·VENET·ET·HISTRI
VT : FECIT

1062

1063

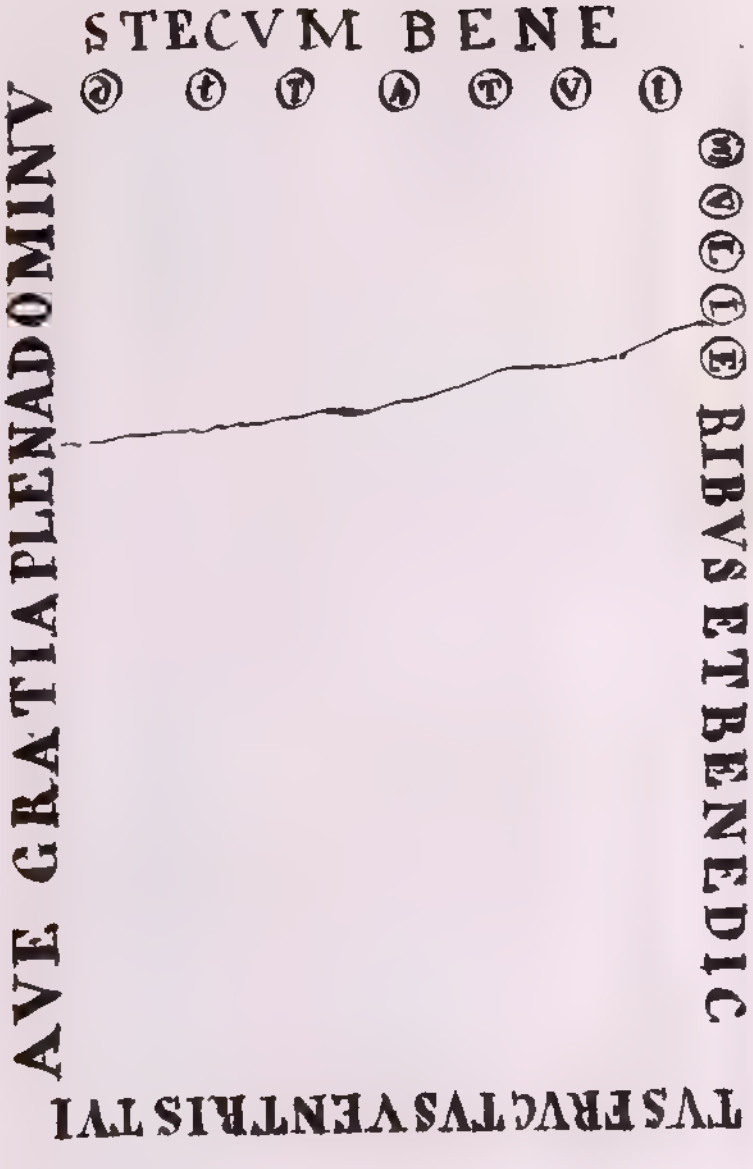

In pago = Medea = in domo - Grazia = quo Sanctatus fuit et Sanctuario Beatae Mariae Virg. supra Salcanum - Cortinovis (MCCCXVI)

In superiori parte exiguis ornamentis repletus est, et circum verba leguntur = Ave Gratia plena Dominus tecum benedicta tu in mulieribus, et benedictus fructus ventris tui -

710

1062

1354

I H S
HIC INTER
FECTVS F
VIT S BE
RTRANDVS
PATRIARCHA
AQVLEIEN
ANNO A PA
RTV VIRG
INIS 1347
OCTAVO ID
IVNII

Richenovedi prope Praucetum.
Cortinovius. (CCCXCIX)

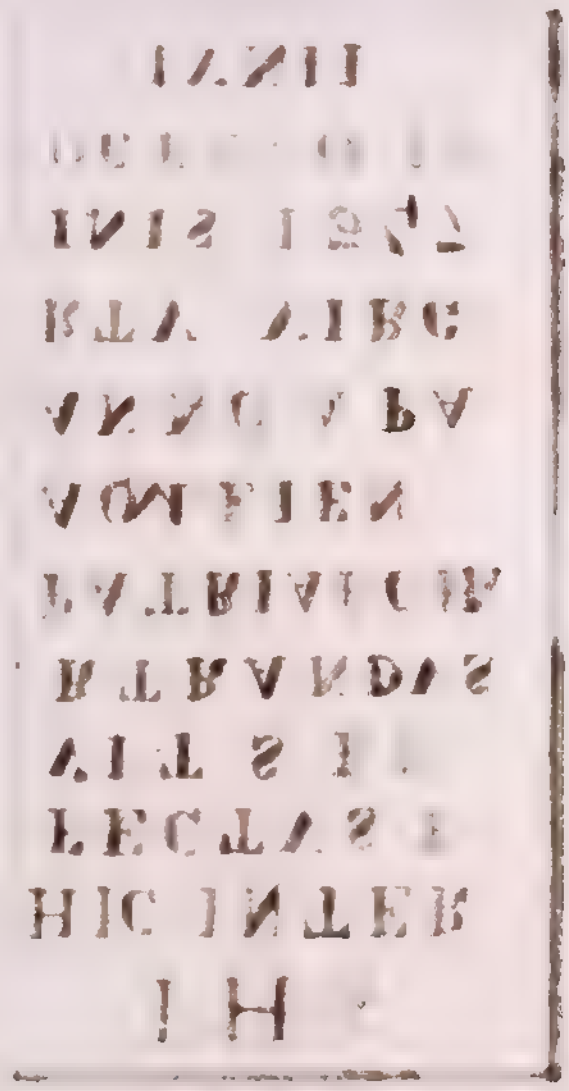

1063

MARCVS BIBV
LVS CVM FRATRI
BVS SVIS VOTVM
SOLVERVNT

In pavimento musivo majoris Ecclesiae Gradensis eatare
comperimus e Schedis Cortinovianis (n. CCXXIII)
Asquirimus Schedae
In typo pavimenti ejusdem ad Num. 19.

1061

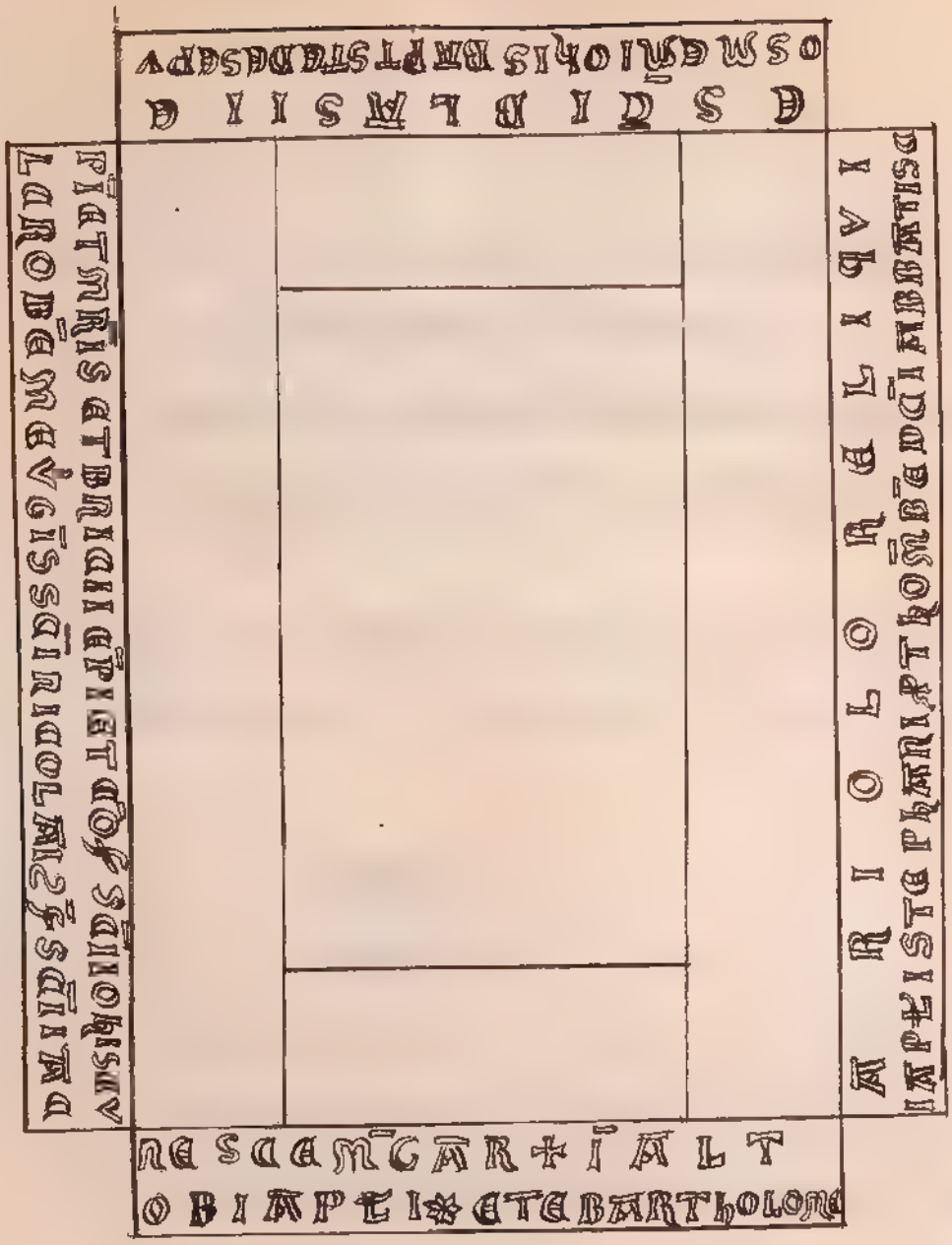

In ara portatili in Modacensi Cœnobio inventa anno MDCCLXXVII a Hyeronimo Gradonico tunc Archyepiscopo in interiori penetrali bibliothecae decenter deposita et servata Diagramma poene simile est superiori oblato A 1116 Extemque putamus a C.e Federico Albanio in Dissertatione Collectionis Calegarii, in fine operis = De Calendario Veneto Remondini =

Aquinius —

Haec autem in altariolo Sanctorum nomina sunt In altariolo reliquiae Sci Blasii Epi et Mris et Bricii Epi et Cof. Sci Johis Evae. Sce. Mgarete, Bartholomei Apli, Stephani Pthom, Bedi Abbatis, Cosme M. Johis Baptiste de sepulchro Be M. Vgis Sci Nicolai Cf. Sci Jacobi Aplis —

911

1065

+ BOSCTVS: MC: FCCIT: + AVC: GRATIA

PLCNA: DOMINVS; TCCVM:

+ CVM SIS IN MCNSA PRIMO DC PAVPCRC PCNSA

CVM PASCIS CVM PASCIS AMICC DCVM

In pixide stannea scripta est quae in Ecclesia pagi = Buja = asservatur. – Primae lineae in interiori parte leguntur, postremae vero in exteriori.

Schedae Bertolinae (N. CIMLV)

In Hebdomadario = L'Istria (Anno VII. n. 23=24=pag. 98)

In alio vase Musaei Bonarich Tergestini iidem versus leguntur.

CVM SIS IN MENSA PRIMO DE PAVPERE PENSA
CVM PASCIS EVM PASCIS AMICE DEVM

1066

DOMNICVS CALIGA
RIVS CVM CONIVGE
SVA SEVERA FECE
RVNT PEDES

In Ecclesiâ Gradensi.

Bertolus (p. DXIV), ex quo
Muratorius (p. MCMXVII. n. 1)
In typo parumenti Historiati Ecclesiae Gradensis ad st. 1.

[illegible]

1067

CONCOR
DIANV

Lythostrotum in Ecclesia S. Felicis.
Bertoly (N.° CCCCXCVI)
De Lythostroto, sive de vermiculato emblemate, quod hodie
musaico Itali appellant, ita Plinius: (Lib. XXXVI. 25) «Lythostra
« ho coeptavere jam sub Sylla, parvulis certe crustis: exstat hodieque
« quod in Fortunae delubro Praenestae fecit.-»

DIGITAL COPY

1068

CONCORDI
VSETNITIA
NA CVM SV
IS FRV PV XXV

In Cathedrali Gradensi.
Bertoliy (DVII) et
Muratoriy ea ille (p. MCMXVII. n. 1)
In typo pavimenti lithostrati ad c. t. 4.

[illegible]

1069

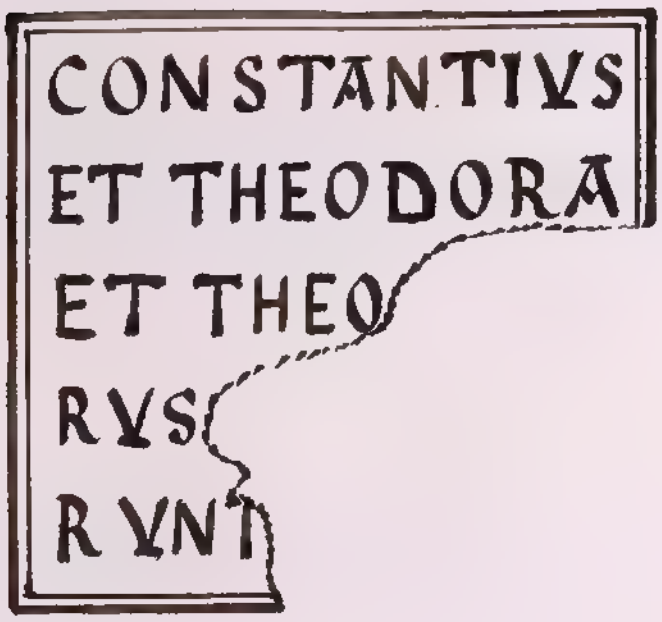

In pavimento S. Felicis Aquileiae vermiculate scriptum.
Bertoli (A CCCCXCV)

[illegible]

1070

✠ MCCCLXX DE SETEMBRIO IN LO TEMPO DE
IL NOBELE MISER ANDREA CONTARINI DOXE DE V
ENIESIA E MISER FRANCESCHIN CONTARINI CONTE
DE GRADO FO FATA QUESTA PALA E DORADA MAÇALORSO DA
VENIESIA ME FECE

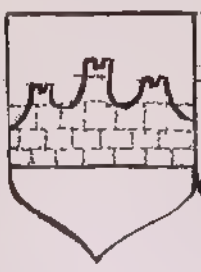

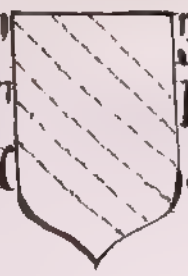

Inscriptio tabulae argenteae inauratae exhibentis, quae in Ecclesia Gradensi visitur ad Sanctuarium.

Mich. A Tume / Di alcune antichità sacre di Grado.
Ms. Quaesumus in tabulo = Serie Cronologica dei Patriarchi di Grado = (nunc, apud Bortolinium Portus-Romatini Kal. Jun. 1858)
Legendum forsitan

MCCCLXX. De Setembrio in lo tempo de il Nobele Miser Andrea Contarini Doxe de Veniesia e Miser Francescin Contarini Conte de Grado fo fata questa pala e dorada. Maçalorso da Veniesia me fexe ——

1071

1043

HIC·IACET·CORPVS·SANCTISSIMI·CHRISOGONI

Ughellus (Ital. sacr. T. V. col. 23)

Bertoly (An° DXXXVII)

Wolphangy Latiny (Lib. XII Sect. V. cap VIII) cum nota: „ Supersunt „ adhuc tumuli in villa Sanciana duo marmora in quorum alio haec scripta „ „ sunt. –„

66:

1672

DEO DEI FILIO VNICO VIVO
ET VERO IESV CRISTO
ET SVÆ BEATISS GENITRICI
SEMPER ALMÆ MARIÆ

In graeco marmore excisa in mensa majoris altaris Ecclesiae
Aquilejensis.
Bertoli (A. DXXXVIII).

1098

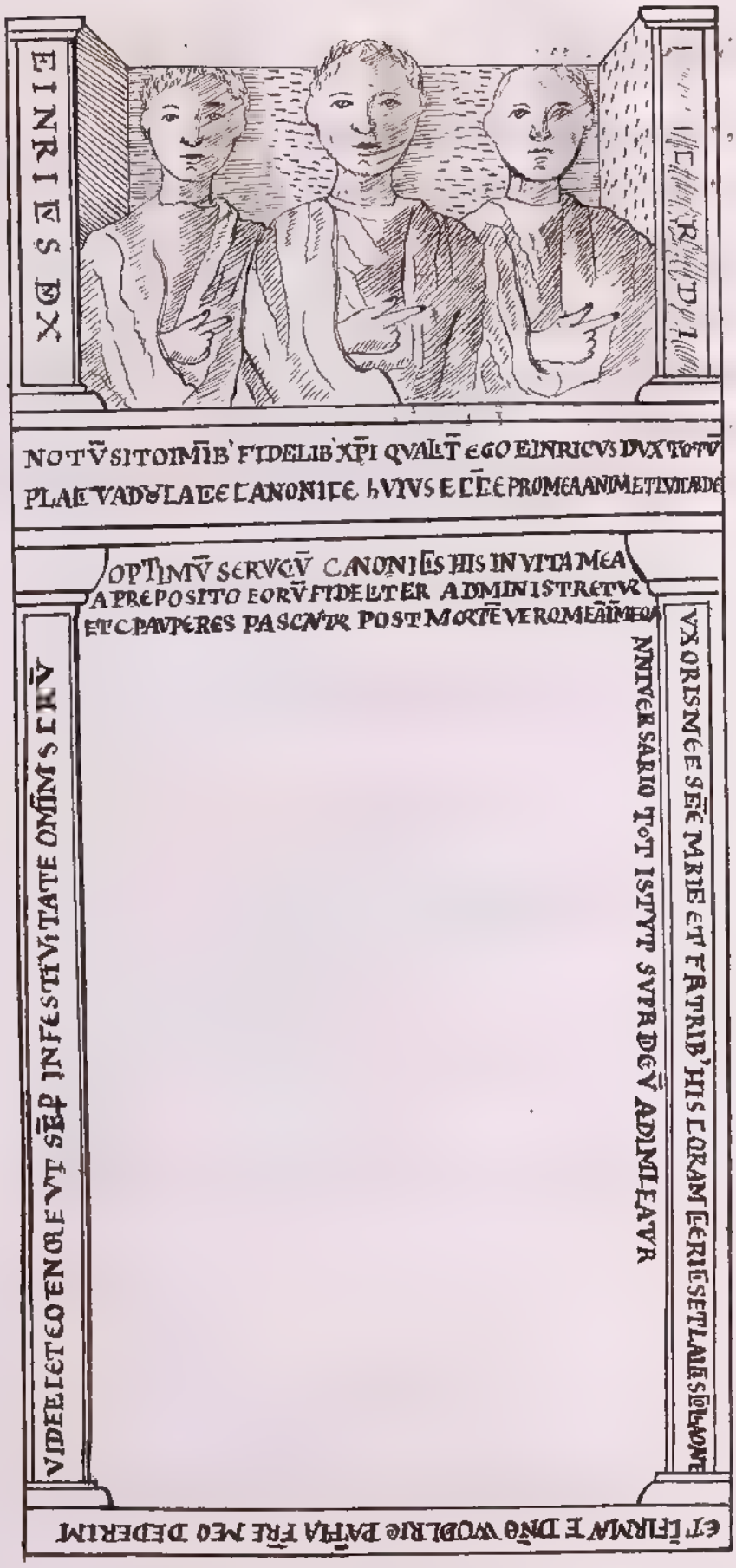

Prope majorem januam Ecclesiae Aquilejensis in magno marmore vetustate abrumpto. In superiori parte tres hermae visuntur, quae pariter vix colligi queunt.

Bertoldy (A DXLIV)

Legi debet=

Einricus Dux – Luicardis

Notum sit omnibus Fidelibus Christi qualiter ego Einricus Dux totum placitum Advocatiae Canonicae hujus Ecclesiae pro anima mea, et Luicardae uxoris meae, Sanctae Mariae et fratribus his, coram Clericis et Laicis collaudante et confirmante Domno Wodolrico Patriarcha (fratre meo) Ydeirm, videliet, eo tenore, ut semper in Festivitate omnium Sanctorum optimum servitium Canonicis his in vita mea a Praeposito eorum fideliter administretur, et Centum pauperes pascantur. Post mortem vero meam in meo anniversario totiem istud supradictum adimpleatur =

1046

1076

FAMVLI SCAE
MARTYRIS
EVPHEMIAE
NONNVS ET EV
SEBIA PETRVS
ET IOHANNES
PRO SALVTE
SVA ET OMNIVM
SVORVM EX V
OT SVO FVRVP C

In Basilica Sradensi.

Bertoloy (A DII)

Muratoriy ea illo (p. MCMXVII. n. 1)

Cfr. Memorie pella Storia civile e letteraria (Anno 1799 Marzo ed Aprile pag. 5)

In tyypo pavimenti ad N. 20.

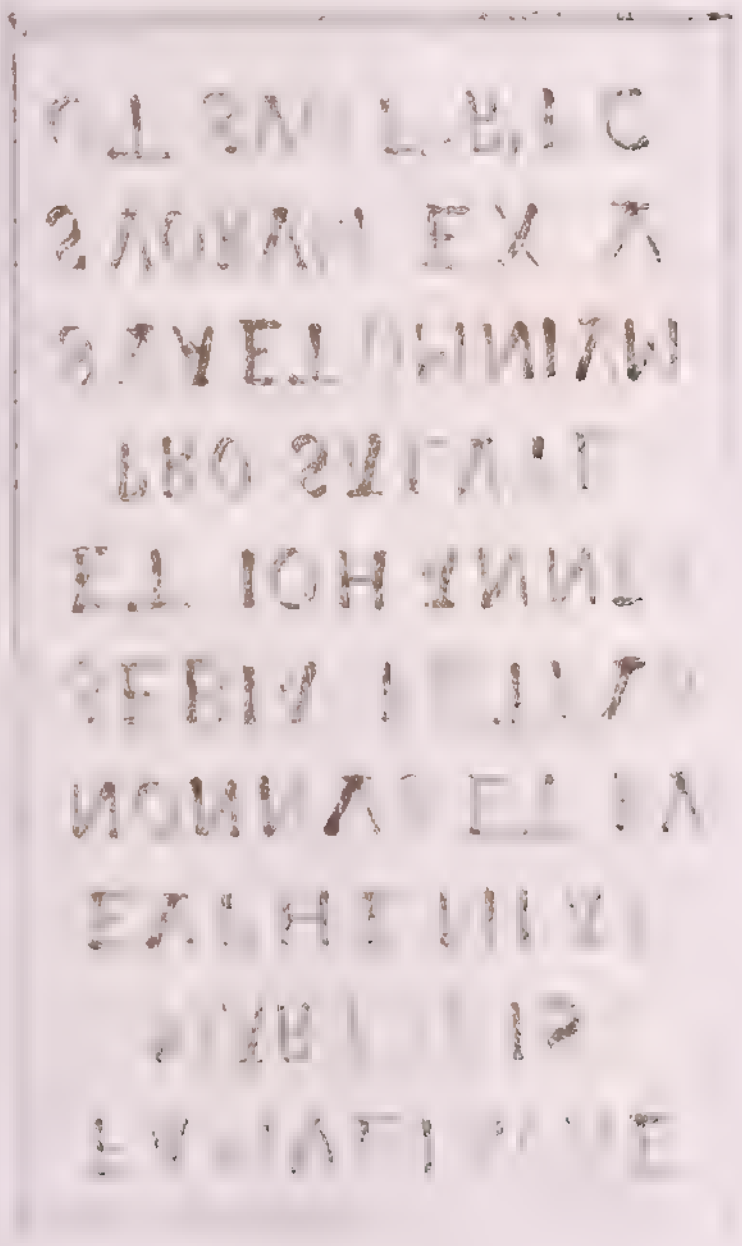

1075

1075

† INDICTOG · VIII · DIG · II · ORI · CORPORA
SCŌR ORTIR · FELICIS · C · FORTVNATI · SIGISMONDI ·
REGIS · C · ORTIRIS · IN HAC · MCHA · E · DE · LOCO · INFERIORI
FVERVNT · TRANSLATA :

Inscripho unius tantum lineæ teuthonicis characteribus exsculpta circa coronam qua marmoreus sarcophagus circumdatur. Hic in choro Ecclesiæ S. Felicis Aquilejæ anno MDCCLXXVI adhuc extabat; octo vero annis post in Utinense seminarium fuit deportata, jussu R.mi Archiepiscopi, cui Comites e Toppo dono dederant.

Annus in quo posita sit non patet, quamvis Bertolus contra marmoris fidem scripserit in ejus initio : † MCCCCXXV etc

Bertolus (A DXXVII)

Asquinius emendavit in tertia linea pro ORENE, ORTIRIS, et pro DETVSMVLO, EDE LOCO.

Sic et Fortunatius ab initio emendaverat.

1076

HIC VENERANDI FRANCISCI LIBAMINA MORTIS
IPSA BIBIT MAVSOLA CARA PARENS

In atrio Ecclesiae Capuanorum insulae
Pinus Battanius (Saggio sulla Città di Capua p. 182)

1722 [illegible] 1099

folio

M·CCCLXXXX·VIIII· INDITIONE SETTIMA

ADI XVII DE MESE D OTTOBRIO FO FATTA QVESTA BENEDETTA GIESIA DI
MESSER SANT IACHVMO SOTTO DE MAGISTRO PASCVLIN CHAMERARIO
DE LA FRADAGLIA DEL DITO SANT IACHVMO FATOR DI LA DITTA GIESIA

Inscripta haec exhabat in Ecclesia S. Petri Martyris
PP. Dominicanorum Ytrii, sed ii instaurando Eccle-
sia deleverunt eam
Schedae nostrae (n. DCXXXVI)

1078

MCCCLXXXVIII · INDIC
TIONE · XIII · DEL · MESE · DE
FEVRARO · SIFO · COMENZA
DO · ET · EDIFICADO · LO · LVO
GO · DE · MISER · SANCTO · FRA
NCESCHO · IN · MVGIA · PER · LO
NOBILE · HOMO · SER · BERTOLIN
FIOL · CHE · FO · DE · SER · ZVANE · MA
LASTER · VO · DE · LA · CITA · DE ·
PIASENZA · ABITADOR · DE · LA ·
TERRA · DE · MVGIA · ET · IN · LO · DI
TO · M · SIFO · CONSACRADO · DITO
CIMITERIO · E · PER · LO · VENERA
BILE · PADRE · MISIER · POLO · DE ·
I · CONTI · DE · VRBINO · VESCOVO
DE · PEDENA · ET · IN · MCCCC · SI · FO
DISFATO · LO · DITO · LVOGO · PER ·
FIN · LI · FONDAMENTI · PER · MISER
ANTONIO · GAIETANO · PATRIARC
HA · DE · AQVILGIA · ET · QVI · FO · CO
MENZADO · PER · LO · SOPRADITO ·
HOMO · SER · BERTOLIN · E · FO · COM
PIDO · IN · MCCCCXI · ET · SI · FO ·
CONSECRADA · QVESTA · PRE
SENTE · GIESIA · PER · LO · RE
VERENDISSIMO · IN · XPO
PADRE · MISIER · FRA · NICO
LO · VESCOVO · E · CONTE · DE · TR
IESTE · AL · NOME · DELLA · SAN
CTA · TRINITADE · ET · DI · LA ·
SANCTA · CROSE · ET · DE · MIS
IER · SANCTO · FRANCESCO ·
ADI · VII · DEL · MESE · DE · ZVG
GNO · AL · TEMPO · DE · FRATE · TI
BALDO · VARDIANO

Inscriptio extat in pago = Muggia = in Histria =
Ex Hebdomadario Istriano anno I N. 18. pag. 69

Muggia, Aquilejensis Patriarchatus potestati, ante dom-
nium Venetae Reipublicae subjecta erat-
Patriarcha Antonius Cajetanus (Romanus) qui in hac
memoratur, Cardinalis postea Electus fuit e Episcopis

1079

GAZEVS·DIACO
NVS CVM MATRE
SVA BONA·VOT
SOLVIT

In majori Ecclesia Gradensi
Cortinovius (A CCXX)
Et aliam testimon praebet Cortinovius quae est.

GAZEVS·DIACONVS
C·MATRE·SVA·BONA
NE·V·S· SOLVIT

Sed prima emendata magis videtur.
Videas in typo pavimenti Num. 14.

1080

ANNO D· MCLXXXV
INDICT· IIII· DIE SABBATI VIIII INTRANTE
NOVEMBR
D· PATRIARCHA GOTFREDVS AQVILEIENSIS
DEDICAVIT ECCLESIAM
SANCTAE MARIAE ANTIQVAE VBI FVERANT
D·LABORANS ET D· ADELARDVS S· R · E·
CARDINALES
ET D·PEPO EPISCOPVS DE PEDENA ET D. OBIZO
ORGANENSIS ABBAS
ET ALII RELIGIOSI VIRI VBI SVNT RELIQVIAE
DE CAPILLIS S· MARIAE ET DE VESTIMENTIS EIVS
RELIQVIAE S·IACOBI APOSTOLI
SS·MARTYRVM HERMAGORAE ET FORTVNATI
S GEORGII S·CÆLESTINI S·AGAPITI
S· SISTI S CASSIANI S·VITI S· MODESTI
S· CRESCENTIANI
ET SS · COSMAE ET DAMIANI
SS· CONFESSORVM PROCVLI LVPICINI
ET S·AGATHAE MARTYR
IN QVA DEDICATIONE OMNIBVS QVI IBI TVNC
ADERANT
ET POENITENTIAM DE SVIS PECCATIS RECEPERINT
ET ETIAM HIS QVI IBI NON ADERANT ET INFRA XV
DIES POENITENTIAM RECEPERINT ET IAM
DICTAM ECCLESIAM VISITAVERINT REMISSIONEM DE
OMNIBVS VII ANNIS

VNA ET QVARTA PARTE VENIALIVM VNVM INDVLSIT

ET SEMPER ANNVATIM ISTAM REMISSIONEM

ITA INSTITVIT

INSTITVIT QVOQVE VT IN DIE S. MARTINI ISTA

DEDICATIO AMODO CELEBRETVR

INHIBVIT INSVPER VT QVICVMQVE BONA IPSIVS

ECCLESIAE CLAM VEL VIOLENTER

SVRRIPVERINT

VEL INVASERINT VINCVLO EXCOMVNICATIONIS

SVBIACEANT

Inscriptio in aecclesiae antiquissima posta a Prado Patriarchae Aquilejensis spectans, qui anno MCLXXV Ecclesiam S. Mariae Antiquae Veronae dedicavit.
Ughellus (Italia sac. V. col. 804 edit. Venet.
Bertoli (Ant. CMLXXIX.)

203
1057

1081

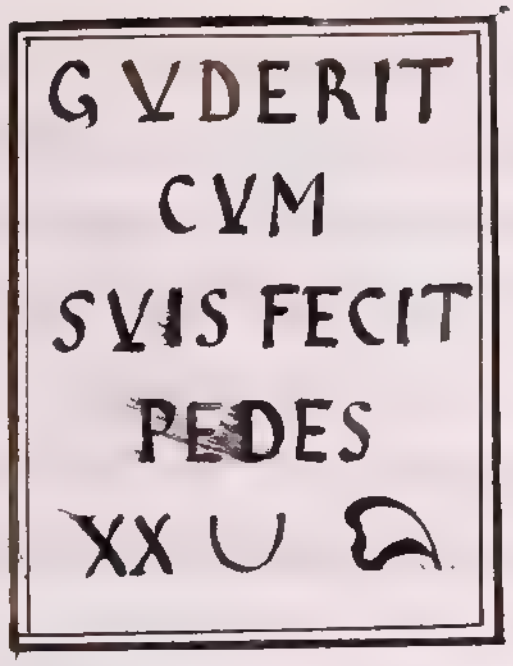

In Cathedrali Gradensi.

Bertoly (A DXV) ex quo

Muratorius (MCMXVII - n. 1)

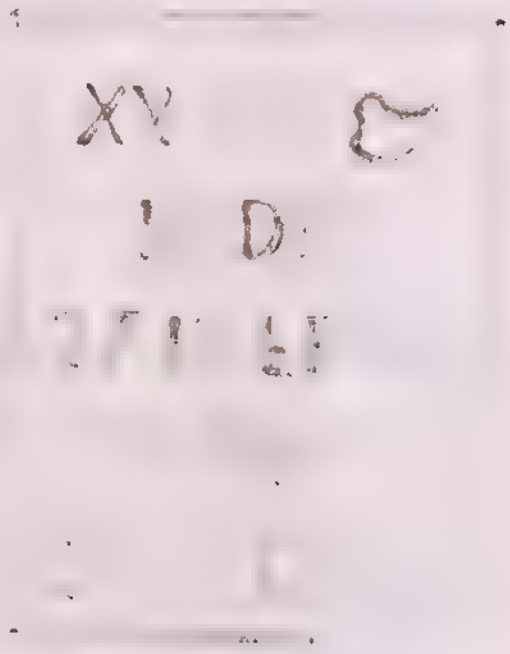

1082

MCCCXXXVIII. DI XV DE MARZO FO COMENZADA QVESTA SAC·GIESIA A ONOR DE DIO E DELA VERGENE MARIA E DEL BEATO APOSTOLO EVANGELISTA MISER SC·ZVANE PER LO DESCRETO E ONORADO SER ZVANE DITO GALDIOL IN TEMPO DELO VENERABELE SIGNOR MISER GVIDO PER LA DIOGRACIA VESCHO VO DE CHONCORDIA PER LO QVAL Q. SOA LIZENZIA E LA FO FATA ED SOA PROPRIA MAN EL MESAE LA PRIMA PERA EDELI DE IN DVLGENZIA XL DI LO DITO ZVANE A FATO FAR E INDOTAR DE SOI PRO PRI BENI QVESTA SANTA GIESIA·TVTTI PREGE DIO PER LV·

Sub eodem Guidone de Guisij, cujus mentio est in Inscriptione ad A. 1207 dum adhuc Concordiae Episopus erat, Ecclesia S. Johannis Porta-Romatini fundata et dedicata fuit ut patet ex Italica Inscriptione caracthenbus teuthonicis scripta quam praedemus-
Ecclesia vero anno MDCCXLVIII a P. F. Joh. Philippo Maria Donadoni Priore, restituta, aucta, et ornata fuit-
Zambaldis (Mon. d'Istor. di Concordia pag. 259)

675

1083

Hic reposita fuerunt Ossa Sanctorum Hermachore et Fortunati, MLXXXVIII

die xij Julii tempore dñi Andreae Patbae et dñi Andreae Valipiero comitis

In cornu Epistolae altaris SS. Sacramenti Cathedralis Jadrensis, gothicis characteribus descriptus.

Bertoldus (A DCXVI = MXXXVI)

Cortinovius (A CCCXCII)

DIVO · HIERONYMO · QVI · IN · HAC · S · AECCA · LAVACRVM · GRAE · SVSCEPIT · ET · FIDEM

In sacello S. Hieronymi in Ecclesia Aquilejensi, ita tantum linea comprehenditur in arcu marmoreo.

Bertoly (N DXXV)

P. Irenaeus a Cruce (Istoria di Trieste pag. 176)

1857

166

1085

1158

QVOS REGAT TRINITAS VERA ✝ EXAQVAE SPVREN
ATVS FVERIS · E STANE VITAM DŌ · QVIS NON VIDEB
IT ÆTERNAM · MISTYCVM BAPTISMATÆ · SACR
ABI TVE NIEN♃PS · HO CINI ORDANEM
NITENS PIORVM PATVIT REGNVM · TEGVR
IVM CERNITE SVIBRANTE MARMORVM SC
EMA · QVOD CALISTI BEATI ORNABI
M · IIII · LXIII · FTo REHE DEATVHOCBBISERIV

In superiori parte Baptisterii Forumjulii per angulos distributa.

Bertoley (A DCLVII)

V. Locatellum P. B. (Mss. Delle cose d'Iuvid. del Fr.) et Stirolam (Mss. n. 23)

Muratorius ex Bertolo acceptam (p. MDCCCII. n. 3) hanc notam instruxit: „ Callisti Patriarchae Aquilejensis sedere coepit circiter anno „ Chr. DCCXXXIV, ut ostendit Cl. P. Bernardus M. de Rubeis Ordin „ Praedic. (Monum. Eccl. Aquil. Cap. XXXVII). Baptisterii quoque hujus „ a Callisto aedificati mentionem habes in Vita Patriarch. Aquilejens a „ me edita. (T. IV. Anecdot.)

1086

1057

POST QVAM MORTALEM DIGNATVS SVMERE CARNEM
EST INCARNATVS XPC DE VIRGINE NATVS
ANNO MILLENO CENTENO IAM REVOLVTO
DECIMVS ETERNVS FINEM CVM SVMERET ANNVS
EVANGELISTE CELEBRANS SOLLEMPNIA LVCE
ABBAS MAGNIFICVS IOHS NOMINE DICTVS
STRENVVS ATQ PIVS OMI BONITATE REPLETVS
LECTO PSTRATVS NIMIO SOMNO GRAVATVS
ASPICIT OPILIVM SECVM CSISTERE VIRVM
Q SIBI POST MVLTA QVÆ CTVLIT INTVLIT ISTA
TOLLERE TVT SCOS VILI SVB CESPITE CLAVSO
CONDERE TAC DIGNE VELLENS DE PVLVERE LONGO
Q MOX HAVD LENTE COPLEVIT CVNCTA REPENTE
ET FACTA FOSSA SCOR CONDIDIT OSSA
NOMINA SI QVERIS LECTOR Q CARMINA LEGIS
POSTPONENDO MORAS SVBSCRIPTAS PLEGE NOTAS

OSSA BEATOR SVNT HIC CONCLVSA PIORVM
BAPTISTE XPI SIMVL ALTERIVS Q IOHIS
HIS SVNT CIVNCTI MERITIS AC MVNERE DIGNI
STEPHANVS ET BLASIVS NEC GEORGIVS ALMI
ATQ MANV FORTIS LAVRENTIVS ADDITVR ILLIS
HOS HIC GERMANI QVONDA SOLERTIA CLARI
VNGARICVM REGEM FORMIDANS VALDE FVRENTE
IVSSERAT ABSCONDI MAGNOS TVDIO Q RECONDI
SIC P QVINGENTOS VEL FORSITAN AMPLIVS ANNOS

NON POTVIT SCIRI FVERINT QVA PARTE LOCATI
SED ODORI CI PATRIS OMNIPOTENTIS AMICI
PONTIFICIS SVMMI LENIS INNOCVMQ BENIGNI
VIRTVTIS PLENI CVNCTIS VICIIS ALIENI
PER LACRIMAS MVLTAS QVAS XPO FVDIT AMARAS
ATQ P INVMERAS STVDVIT QVAS PASCERE TVRBAS
TEMPORE SVNT OSSA SCOR IVRE REPERTA
QVI SCOS COLVIT SE SIC Q COLENDO BEAVIT
QD TA CVM SCS MANEAT SIBI VITA PHENNIS

In operculo grandis arcae in Ecclesia S. Joannis a Tuba pars prima legitur, aliae in ejusdem latenbus.

Haec in Cortinovio per integrum adducitur (A CCCLXXI=CCCCI), sed in duas partes divisa; in Bertolo (A DCCCXCIII) secunda pars tantum, quae incipit = OSSA BEATORVM = usque ad finem.

Similiter P. Basilius Asquinius (Rel. del Terr. d'Monf. p. 200) atque Hebdomadarium = L'Istria = (Anno IV n. 13. p. 51)

Completam vero habemus in Schedis nostris (A 72=73=74=77=78 79-83)

in Epistola fom.ª Hieronymi Asperinii (Del Forojulio dei Carni pag. 73-74)
et in Hebdomadario superius citato (Anno V. n. 37. p. 258)

1087

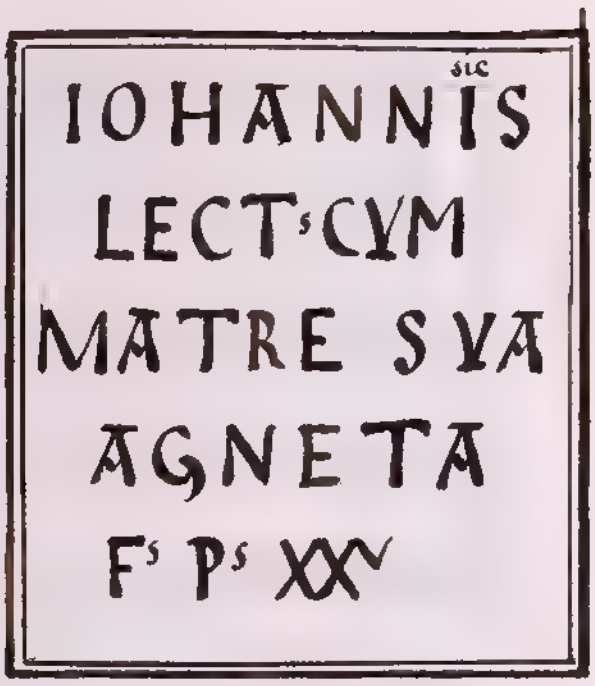

In pavimento Ecclesiae Cathedralis insulae Gradensis. — Musive.
Bertoldy (**DX**) et ex illo
Muratoriy (**MCMXVII**. n. 1)
In typo pavimenti lithographati ejusdem, ad N. 16 col-
locati.

F. P. XX.
ACNETA
MATTE SAN
LECTORI
IOHA NIS

1088

IOHANNIS [sic]
MILV DENVM
CADISIANO
CVM VXORE
SVA SEVERIN
FECERV PV XXV

In pavimento templi Gradensis, a. c. t. 7 15 typ.
Bertoly (DIV), ex quo
Muratorius (MCMXVII. n 1)
Filiasius (T. VI f. 21 n II)
Numeri vocabantur legiones et cohortes, ut liquet ex his
Taciti (In Agricola) „Sparsi per provinciam numeri."
Claudiany (Epit. Pall. et Seler.):
„Regnorum tractat numeros, cuneosque recenset."
Sozomeny tandem, (Hist. Eccl. I. 8): „Romanorum legiones, quae
jam vocabantur numeri etc —"

1089

1060

IOHANNIS · MILES
DE · NVMERO · EQVIT
PERSA · IVSTINIANI
VOTVM SOLVIT

In insula Gradensi. Ex typo Citharisti pavimento ad N. 17.
Cortinovius (N CCCXXVI)
Filiasi (T. VI f 22)
Schedae anonymae (N. 22.) sic versus distribuunt:

IOHANNIS
MILIS · DE · NV
MERO · EQVITVM
PERSO · IVS
TINIANI · VO
TVM · SOLVIT

Bertoli (N CMXLIII)

1090

LAVRENTIVS VC
PALATINVS VO
TVM CVM SVIS
SOLVIT ET DE DO
NVM sic DEI FECE
RVNT P D CC

In Ecclesia Majori Gradensi, ut ex A. 23 typis lithostati.

V. antecedentem et A . . . et Hebdomadarium = L'Istria (Anno IV n. 1 p. 3)

Bertoli (A CCCCXCVIII) ea quo

Muratorius (p. MCMXVII. n. 1)

Filiasi (T. VI f. 24)

Fontaninius (ea Redo A Cortinovius (A XXII) **DE DONO** pro **DE DONVM** contra marmoris fidem scripserunt.

1091

1052

LAVTVS ACTOA
RIVS SCÆ'ECCL'
AOVIL' CVM SV
IS VOT' SOLVIT
SERVVS XPI
LVCINVS RO
MANA LVCIA
NVS ET LVCIAN
FECERVNT P C

In pavimento Ecclesiae Gradensis vermiculate picta est, cum illis
quae ad A. 1090 et A. 1124. praebemus, conjuncta
Bertoli (A. CCCCXCIX) et
Muratorius ea illo (p. MCMXVII. n. 1)
Filiasi (T. VI f. 23. n. II)
V. typum pavimenti lithotypo ad A. 24.

1092

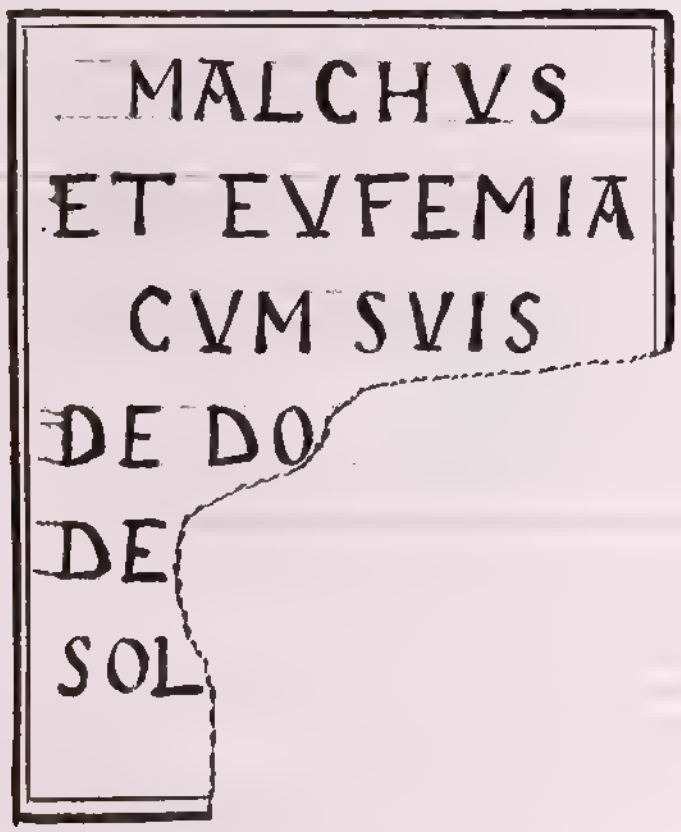

In pavimento Ecclesiae Aquilejensis S. Felicis musive scripta. Bertoly. (A CCCCXCVII)

A Furre (pag. 399) sic praebuerat: „

MALCHVS ET EV
PHEMIA · CVM · SVIS
DE DONIS DEI
VOTVM · SOLVER ·

Codea Venetus Abb. Canonici legit consequenter:

DE DONIS · DEI · VOTVM · SOLVINT ·

Fontaninius in tres lineas Feltrium hunc dispertitur: idem

MALCHVS · ET · EVPHEMIA
CVM · SVIS · DE DONIS · DEI
VOTVM · SOLVINT ·

Idem Fontaninius, Gonio qui ea Codice Gregorii Medi accepit, fidem praebens

cam' excisam' ait in petra extanti in foro Aquilejensi S. Felicis.

Ex Fontaninio atque e Schedis Farnesij Muratorius (p. MCMVI n. 4) qui tamen SOLVERVNT legit.

1093

1.5.4

IZI·MARCVS
PRIMICERIVS
N O RITARVM
B. A· II· VO
SOLBIT

In Sacrario Ecclesiae S.ᵗᵃ Mariae insulae Gradensij.
Fortinovius (Aᵒ CCXXXII)

1094

1165

L MARFIMI
VS CVM SVIS
VOTVM SOLBIT

Ex Aquinii sacri
In templo Sradens. - Asiae -

1095

MARTINVS
TVVS
BIT

In Sacrario Ecclesiae S. Mariae - Fradi:
Cortinovii (A.CCXXXIII)

1096

In pavimento musivo Ecclesiae Cathedralis Gradensis
Ex Bertolo (t. DXII) atque ex Muratorio / pag. MCMXVII.
n. 1.) ad quem vero Bertolus misit. Schedae etiam
Farnesiae et Capponiae proferunt.
V. in typo lithostato N. 18.

SVM LECTOR
CAVI LITTIS
ET BONAM
LECTOR
MALIGNIO

1097

PAVLVS NT
ET DIVGENIA
CVM SVIS
VOTVM SOL
VENT

Gradensij inscriptio Vermiculata in pavimento Ecclesiae.

Cortinovius (A. CCXXIV)

Filiasi (V. VI f. 22. n III)

Bertoloj (A. DI) ex quo

Muratorius (p. MCMXVII. n 1)

In typo pavimenti ad N. 7.

PENN
KOLLEGE
LIBRARY
ELMIRA, N.Y.
BY-LAWS

1098

† DE MAXIMA DONAMPIA CLARITSVBEIMI CON
CESSA PEMMONI VBIQVE DIRVTO FORMARENTVR
VEMPLA NAM EI INTER RELIQVAS SOLARIVM BEATI
IOHANNIS ORNABIT PENDOLA†ECVRO PVLCHRO AL
TARE DITABIT MARMoRIS CoLORE RATCHIS HIDEBoHoHRIT:

Uniuy tantum lineae inscripto quae circumit altare Ecclesiae Forum
julii ultra Natisonem S. Martini dictae.

Bertoly (A DXVI)

Archiepiscopus Fontaninius (Libro del Disco. Cap. XII) hanc emendavit
et ita aperuit: „De maximis donis Christi claro et sublimi con= „
„ cessis Pemmoni, ubique directum formaretur „
„ ut templum; nam ei inter reliqua solarium beati „
„ Joannis ornavit pendula cruce ex auro pulchro, al „
„ tare ditavit marmoris colore Ratchis Hidebohorit. „

Ex Fontaninio f Muratorius (p. MCMXXII. n 1.), addens: „ Ex abstrusis et im= „
„ plicatissimis characteribus expressit hanc epigraphen Clarissimus Fontaninius, aut „
„ expressisse sibi visus est. Sub Liutprando Langobardorum rege Pemmo Forojulii Dux „
„ fuit, cui successit Ratchis ejus filius, etiam rex postea renuntiatus. „

Cortinovius illud **ADCLARIT SVBEIMI** *interpretatur* **A DEO CLA=**
RO ET SVBLIMI, *et* **✚ ECVRO, CRVCE E.CVPRO**

Ultimum verbum **HIDEBOHORIT** *Hiboretam forsan aut Hyperboritam*
intelligit idem Cortinov.

Vide Variantes lectiones Hieronymi in libro adversus Pelagianos. (Proleg. §1

2. Ad. v. Evagrium Scriptam)

Cfr. de hoc nomine Paulum Diaconum ub. de Hibore et Lagone.

V. Joann. Grammium in Annotationibus ad Historiam Danicam Meursii.

(T. IX. fol 81 Op. Meursii)

V. denique in collectione Ferrarensi = Dissertationem ab. Joan. Domen. Colletti de hj altinj verbj.

Cf. opus = Cividal in Friaul und Seine Monumente von Prof. Rud. Eitelberger von Edelberg // pag. 13 /

1099

In Eulesia Gradensi, a. A. 10 typi pavimenti lithostrati

Bertoloy (A CMLI)

Cortinovius. (A CCXXX)

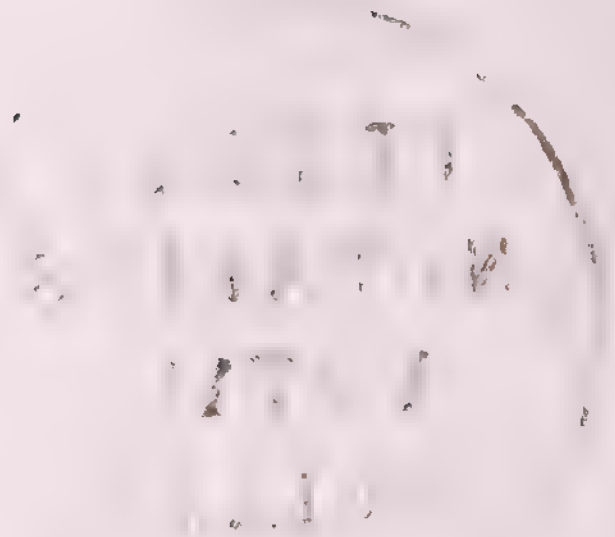

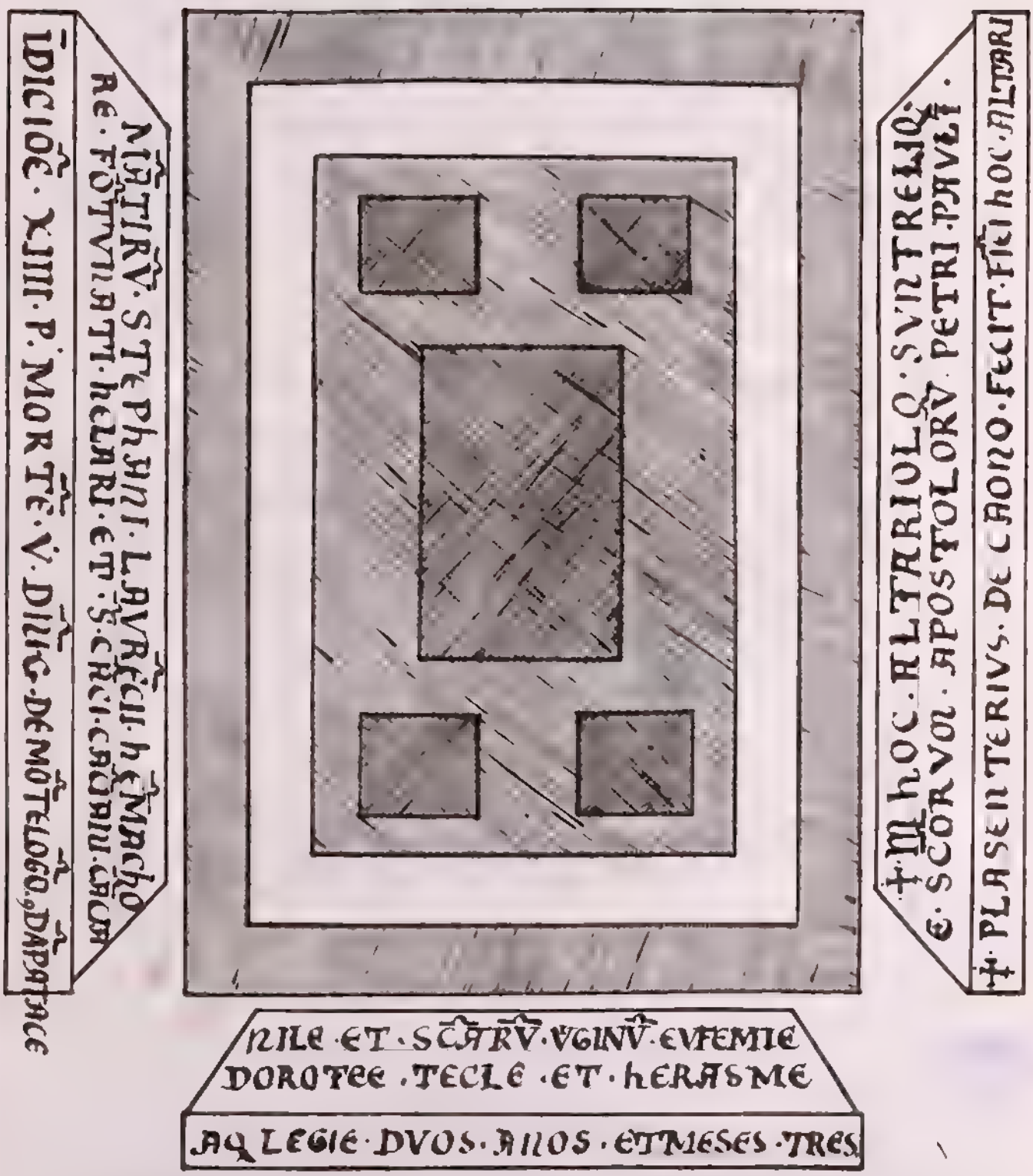

Harmer' anum in aedem irrumpebat, minor autem eius latitudo est; illud
que verbum ut in exemplo nostro circumeunt. — Inventum autem est
in Tabula Salvaroli feudi Comitum Altanorum.
Bertoloy (A MIII)

1101

1072

+ ANNO AB INCARNATIONE DOMINI

MCXL

PRIMO DIE MENSIS DECEMBRIS

INDICTIONE III PEREGRINVS

AQVILEIENSIS PATRIARCHA RECONSECRAVIT

HANC ECCLESIAM EXTRA

ET INTVS MORE PRAEDECESSORVM

SVORVM MAXENTII VIDELICET ET ANDREAE

PATRIARCHARVM ET IN

SACELLO MAIORIS ALTARIS SVA

PROPRIA MANV HAS RELIQVIAS QVARVM

NOMINA SVNT HEC IMPOSVIT

RELIQVIAE SANCTI GREGORII MARTYRIS

SANCTI IOANNIS EVANGELISTAE

SANCTI ANDREAE APOSTOLI SANCTORVM

MARTYRVM HERMAGORAE

ET FORTVNATI

SANCTORVM HILARII ET TATIANI

SANCTORVM SEBASTIANI

ET CAESARII SANCTORVM CONFESSORVM ZENONIS

ET EVSEBII SANCTARVM VIRGINVM

CAECILIAE AGATHAE ANASTASIAE

MARIAE MAGDALENAE

ERANT AVTEM CVM EO RIBOLDVS CARDINALIS

S·R·E· THEBALDVS VERONENSIS

EPISCOPVS MANFREDVS

MANTVANVS EPISCOPVS BONIFACIVS

BELLVNENSIS

EPISCOPVS GILBERTVS
FELTRENSIS EPISCOPVS DETHMARVS
TERGESTINVS EPISCOPVS
GREGORIVS ADRIENSIS EPISCOPVS
HENRICVS ABBAS S. BENEDICTI IN LAYRONE
VIVIANVS ABBAS S. MARIAE IN ORGANO
VBERTVS ABBAS S. PETRI VILLAE NOVAE
AMICVS THOMAS PRAEPOSITVS
CIVITATIS ODERLICVS IOANNES CANONICI
AQVILEIENSIS ECCLESIAE
GILBERTVS ARCHIPRESBYTER VERONENSIS ECCLESIAE
CAETERIQVE CANONICI · ANNVAM
DENIQVE XL DIERVM
ABSOLVTIONEM AC TERTIAM PARTEM
MINIMORVM PECCATVRVM ET FRAVDEM
POENITENTIVM VENIENTIBVS
AD SACRI HVIVS TEMPLI REVOLVTAM
DEDICATIONEM ET OCTO DIERVM
SPATIO POST FECIT
ATQVE FIRMITER STABILIVIT

Inscriptio caracteribus antiquis incisa in Ecclesia S. Georgii in Canonica Veronae
Ughellus (Ital. Sacr. T. V. Coll. 778 Ven.)
Bertolus (p. CMLXXVIII.)
Patriarcham Peregrinum commemorat.

1102

+ ANNO · DM̄CC · I̅C̅ARNATIO̅IS · MXXXI · INDICTIO̅C̅ · XIII · D
IVLII · PRAESIDE · OMNO · IOH̅C̅ · XVIII · PAPA · URBIS · ROMA · IMP
ANTE · V̊ · ChVORADO · IMPATORA · AVGVSTO · IMPII · SVI · ANNO · V
CONSTRVCTV · 7 · CO̅SECRATV · A · hOC · TEMPLV · IN · hONORA
SC̅Æ · DEI · GENITRICIS · 7 · PPETVE · V̄GINIS · MARIA · SA̅CQ
MARTYR ·

Unam tantum lineam haec completebatur in Choro Aquilejensi super sedes canonicorum.

Bertoly (N° DXLI)

Inferius vero et sedilibus tecta subsequens linea remanet eisdem characteribus scripta, quam illius tenorem prosequi haud dubium est, hujusmodi Bertolo referente: (loc. cit. pag. 371)

« HERMACORE ET FORTVNATI Á D̄NO POPONE VENERABILI »
« PATRIARCHA AQVILEIEN? PARITERQ? DVOB? ROMANIS PON »
« TIFICIBVS VIDELICET IOHAN̄E S.^TE ROMANE ECCLIE EPISCO »
« PO CARDINALE ET DODONE S.^TE ROMANE ECCLIE EPISCOPO »
« CARDINALI ALIISQ? CO̅EPISCOPIS SCILICET ADALGERIO TER »
« GESTINO IOHANNE POLENSI WODALRICO PETENET? AZONE »
« CIVITATIS NOVE PVODEBERTO CONCORDIEN? ROTHARIO TAR »
« VISIANO AYSTVLPHO PATAVINO WODALRICO BRIXIANO HERMA »
« ....BELLVNEN? REGISONE FELTREN · WODALRICO TRIDENTI »
« NO ET HELMEGERO GENETEN? IN DEO FELICITER —

+ MXXXI · INDIC · XIIII · III · IDꝰ IVLII · AGO · POPO · HVIVS AQVAGAN · AGLIA · PATHA
VNA · CIV · OBSOBZ · ROMANIS · APIS · CARDINALIBZ · ET · XII · AOAPIS · PSIO-
ANTA · OOPNO · IOHA · PP · XIIII · ET · IMPANTA · CONRADO · AVGVSTO · CONSAC
RAVI · HOC · TAPLV · I · HONORA · SCA · MARIA · GANITRICIS DEI · ET · SCOꝝ MRTRꝝ
HERMACORA · ET · FORTVNATI · OB · CVIꝰ · SOLLAPNITATA · IDAM ROMAꝰ · S
VMꝰ · PONTIFEX · OA · GRA · PLICA ? AASSIT · INDVLGETIA · C · MORꝝ · ET · CAN
TV · DIARꝝ · SINGLIS · ANIS · OIBZ · VA · PAITANTIBZ · ET · OFESSIS · OCAM · AQLAG
ACA · VISITATIBZ · CA · OA VOTOS · ET · I · FASTO · O CCOR · MARTIRꝝ HERMACO
RA · ET · FORTVNATI · ET · P · OCTABAS · CORꝝ SINGLIS · DIEBZ · XVIII ANORꝝ ET
TOTIDA · QVORAGANR · ITA · DICTI · CARDINALES · VATA · PLICA · OBRAVAN
TIA · SCI · QRINI · MARTIRIS · Qꝝ · CVIꝰ · CORPꝰ PORTAVERT · OE- VRBE · ET · IOIOER
PARTE · OEXTRA · I · ALTARI · PVO · IVX · ALTRE · ET · OB · REV GRANTIA · SVI · MARCI
PP · ET · IB · CVIꝰ · ET · CORPVS · OE · VB PORTAVERVNT · ET · COLLOCAVERT · A · SINI
STRIS · I · ALTARI · PVO · IVX · OAM · MAꝰ · ALTRE · IACASSIT · INDVLGETIA · X · ANNORꝝ
ET · X · QVADRAGANR · TA · I · SVPOIS · SOLLAPNITATIBZ · Q · ET · I · FESTIVITATI
BZ · CORDAM · ~

+ MXXXI

Inscripsi hanc ante annum MCCCXCVI in albo marmore Cryptulæ Parisii existentem, quæ postea fuit deportata Eulenis Aquilejensis, et anno eodem in nigro marmore transcripsit eam Ekinardus, et aucta fuisse collocata, quinque post mortem Parisii.

1103

✝ MXXXI · INDICT · XIIII · III · ID · IVLII · EGO · POPO · HVIVS
AQIL · ECCLESIAE · PATRIARCHA · VNA · CVM · DVOBVS · ROMANIS
EPI · CARDINALIB · ET · XII · COEP · PRESIDENTE · DOMNO · IO · PAPA · XIX · ET
IMPERANTE · CONRADO · AVG · CONSECRAVI · HOC · TEMPLVM · IN · HONORE · S
MARIAE · GENIT · DEI · ET · S · MARTIRVM · HERMACH · ET · FORTVNATI · OB · CVIVS · SOLEN
NITATEM · IDEM · ROMAN · SVMMVS · PONT · DE · GRATIA · APOSTOLICA · CONCESSIT · INDVLG
C ANN · ET · C DIER · SINGVLIS · ANN · OMNIB · VERE · PENITENT · ET · CONFESSIS · DICTAM
ECCLESIAM · VISITANTIB · CAVSA · DEVOTIONIS · ET · IN · FESTO · DICTORVM · MART · HERMACHO
ET FORT · ET · PER · OCTAVAS · EORVM · SINGVLIS · DIEB · XVII · ANNOR · ET · TOTIDEM · QVADRA
GENARVM · ITEM · DICTI · CARDINALES · AVCTORITATE · APOSTOLICA · OB · REVERENTIAM · S · QVIRINI
MARTIRIS · QVI · EIVS · CORPVS · PORTAVERVNT · DE · VRBE · ET · CONDIDERVNT · A · PARTE · DEXTRA · IN
ALTARI · PARVO · IVXTA · ALTARE · MAIVS · ET · OB · REVENTIAM · BEATI · MARCI · PAPE · ET · CONFESS
CVIVS · ETIAM · CORPVS · DE · VRBE · PORTAVERVNT · ET · COLLOCAVERVNT · A · SINISTRA · IN · ALTARI
PARVO · IVXTA · MAIVS · ALTARE · CONCESSERVNT · INDVLGENTIAM · X · ANN · ET · X · QVADRA
GENARVM · TAM · IN · SVPRADICTIS · SOLENNITATIBVS · QVAM · ETIAM
IN · FESTIVITATIBVS · EORVNDEM
SVMPTA · SVNT · HAEC · EX · VETVSTO · MARMORE
PARIETI · HVIVS · S · ECCLES · INSERTO · IVXTA · PORT
AVSTRALEM · QVAE · OB · VETVSTATEM · DIFFICILE
LEGVNTVR
M · CCCCLXXXXVI

Bertolini (N DXLII–DXLIII)

Est qui hanc Epigraphim spuriam censet, hac potissimum causa, quod Teuthonici characteres quibus scripta fuit anno MXXXI nondum usurparentur, et multo serius adhibiti sint.

1104

PROBINAE ET
FILIO SVO THO
MATE NOTARIO
VOTVM SOLVIT

In Ecclesia Gradensi, ad A. 2 typi parimenti
Bertolay tamen (MLII) aliter divisit
Cortinovius (CCXXV)
Muratorius (p. MCMXXVIII. n 11) e Mss. Pharnesii et Valerii.

1105

HIC IACET CORPVS SANCTISSIMI PROTHI

Bertoloy (A DXXXVI)

Ughellius (Ital. Sacr. Tom. V. Col. 23)

Wolfgangus Latius (Lib. XII Sect. V Cap. VIII) notam addens: „ Supersunt „
„ adhuc tumuli in Villa Lanciana, duo marmora in quorum altero haec „
„ scripta sunt. „

1106

I

BEATISSIMO MARTYRI
PROTO

II

BEATISSIMO MARTYRI
CRYSOGONO

I . II. In Ecclesia S. Caviani in ingentibus sarcophagis marmoreis -
S. Basilius Aquinus (Rag. del Ter. di Mons. p. 142)
Muspherkinus (t. XXI - XXII)
Hebdomadarium = 1. Pisa = (anno VII. n. 23-24 - pag 104)
Gli stessi Numeri nostri 1071 et 1105

1107

HOC TIBI RESTITVIT SIGVALD BAPTESTA IOHANNES

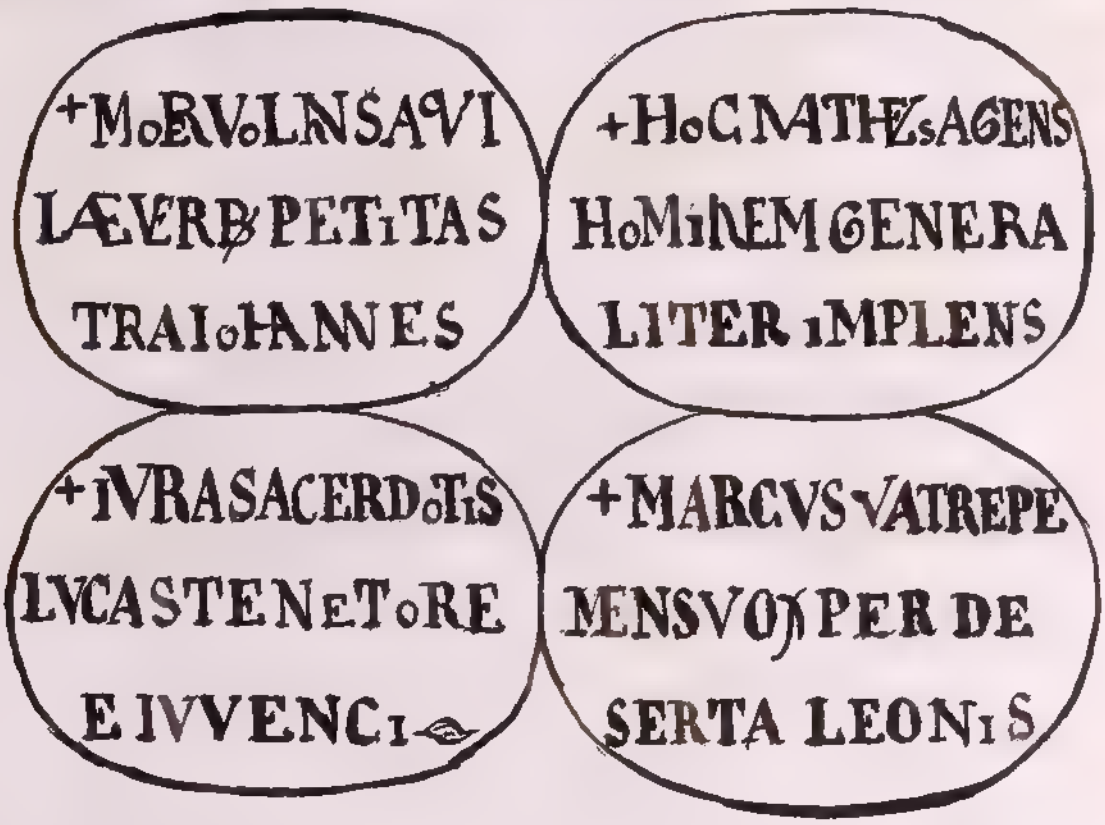

In antiquissimo Civitatis Austriae Baptisterio
Aurolfi (Mss. f. 22)
Cortinovis (f. CCCLXXXIV)
Ettelberger von Elelberg (Civitate und seine Monumente
pag. 9); aliisque plurimis.

1108

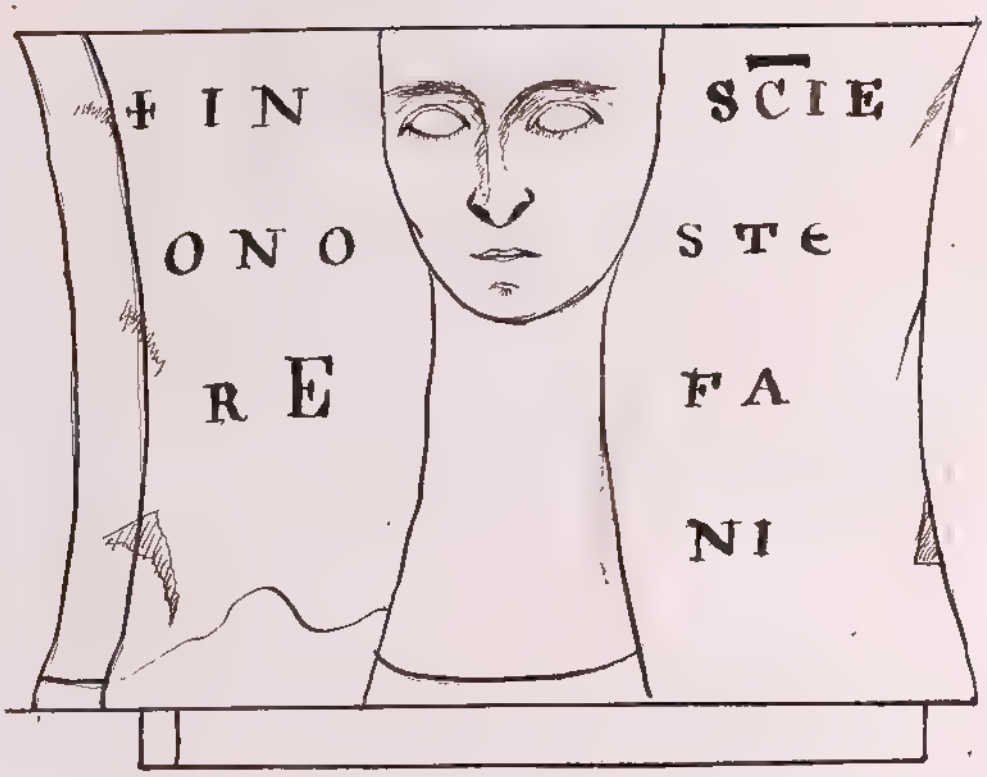

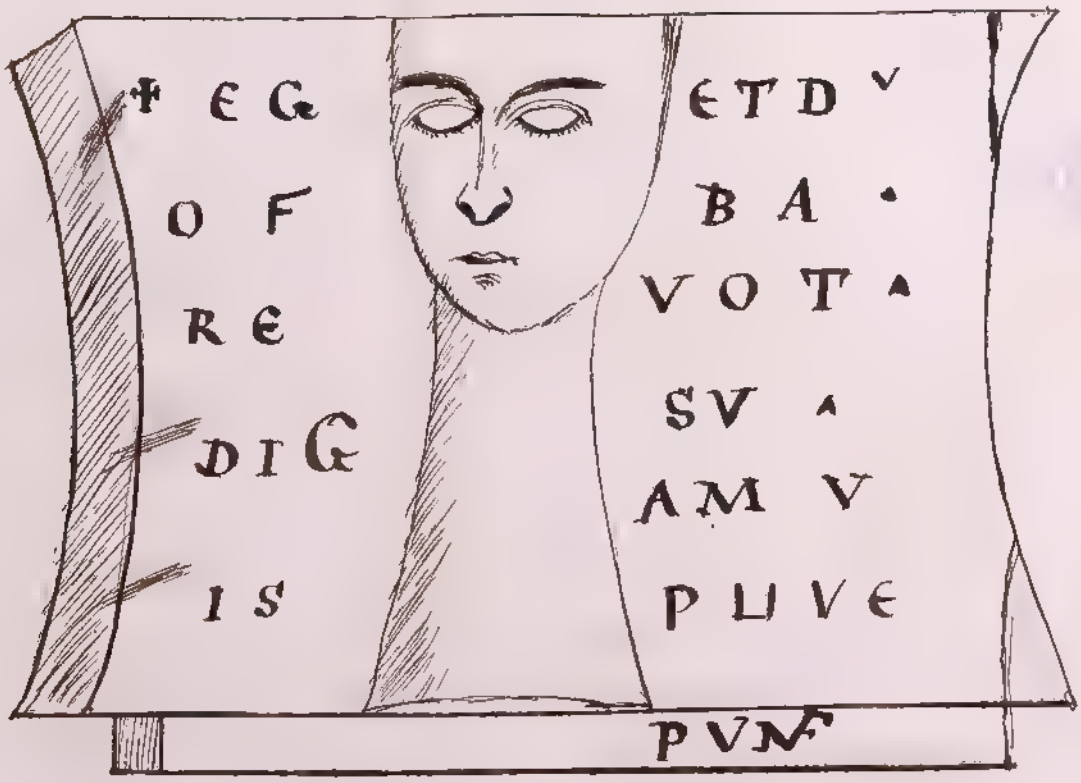

Inventa anno MDCCXXXVI, in villa Rivij de Arcano

sunt, ac faciei amba lapidis eiusdem, ut Librarius dictatur, ea quo monumentum adscripsimus N. 408.

In eodem Lapide, ut Bertoldy dictatur

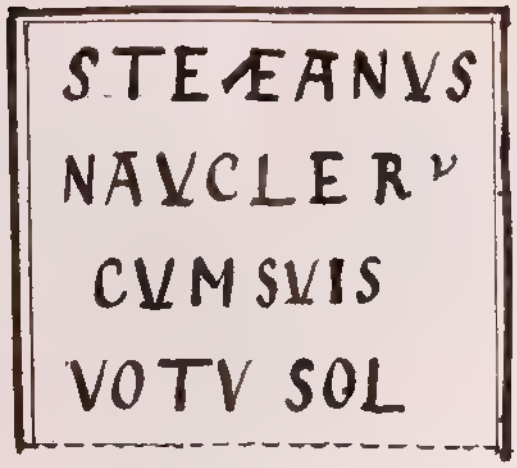

In pavimento musivo Ecclesiae Grad. ad A 3 typis
Bertoli (A DVIII)
Hebdomadarium = 1 Istria (ann. III n 73. p. 294)
Cortinovius verba VOTV. SOL adjinxit, quae alii omnes praeterierant.

1100.

IN NOMINE
DOMINI
TERTIVS VO
TVN SOLVIT

In pavimento Ecclesiae Gradensis.

Bertoli (AVDV) et ex illo

Muratorius (p. MCMXVII n. 1)

pro **PETRVS** in tertia linea **TERTIVS** emendavimus juxta

Schedas anonymas.

In duas inscriptiones hanc ejungit Aquinius quarum

unam ad Numerum 5 typi pavimenti adhuc

in collocatam ait, alteram ad Numerum 8

704

1111

+ hOC ALTARE CSCRATV E N hONORE
SCI THOME OR ART ATQ PNTIFIC

In postica parte marmoris quod nunc ad eorum fronty est in Altare majori Ecclesiae Patriarchalj Aquilejae.

Bertolus (A MLXXIX)

Super illud riditer cascalpta sunt Thoreumata Jesus et S.ti Petri et Thomae.

731

1112

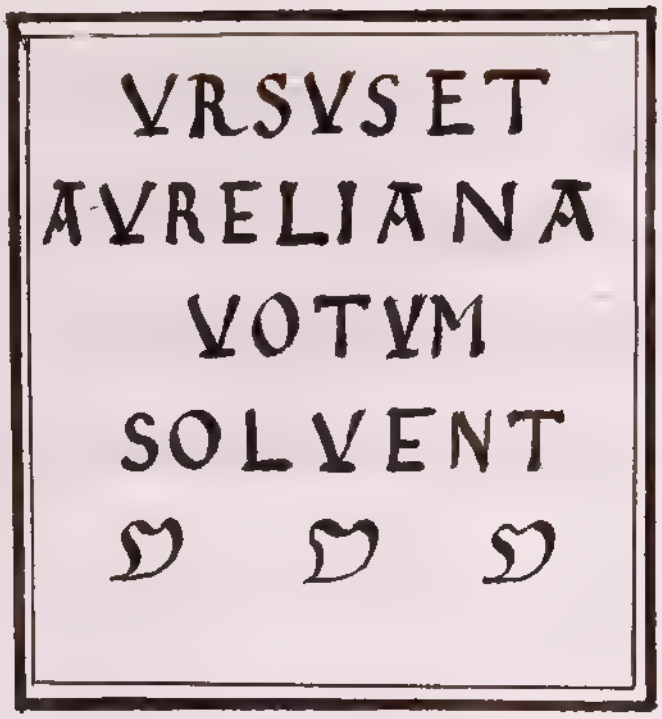

In pavimento Ecclesiae Gradensis.

Bertolus (A. DVI) ex quo

Muratorius (p. MCMXVII. n. 1.)

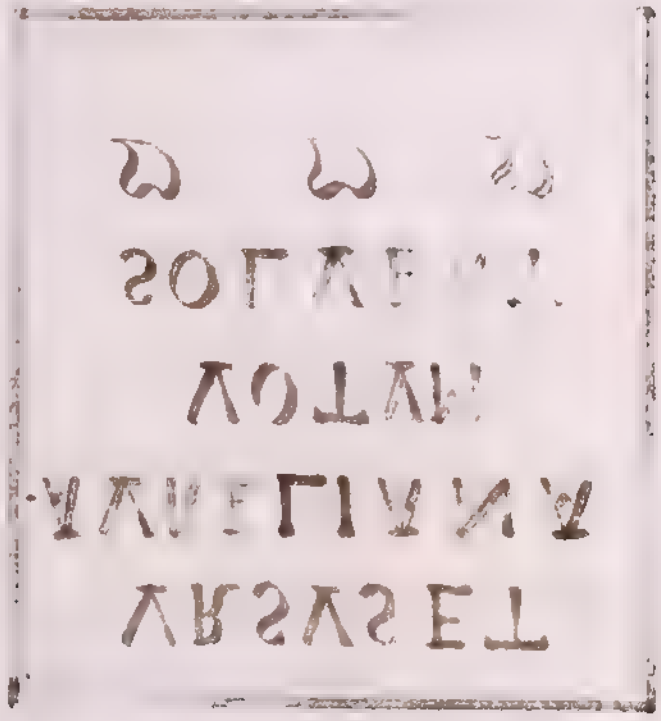

705
1113

ET VALERIANA
CVM EVGENIA
VOTVM SOLBVNT

In sacrario Ecclesiae B. M. Virginis Gradi; musive elaborata in pavimento.

Cortinovius (A CCXXXIV)

NOTA SOLEBAT
CANTEACENIA
ET AVITERINA

907

1114

VALERIANVS
ET VALERIA·T·L·I
CVM DECENTIANA
VOTSOLB

In sacrario Ecclesiae B. M. Virginis Gradi in solo musivo picto.

Fortunatianus (a. CCCXXXI)

706

1115

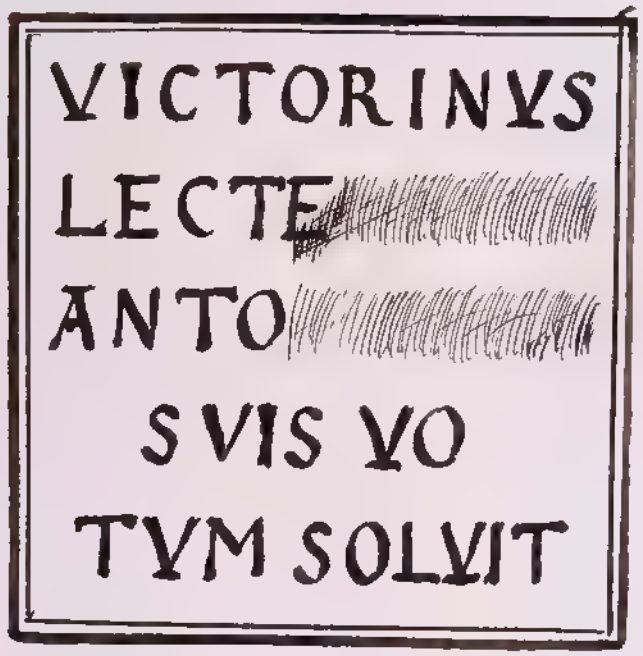

In pavimento Ecclesiae Gradensis.
Bertoli (A DXI) ex quo
Muratorius. (p. MCMXVII. n. 1)
Codex canonicus deficientes literas complet hujusmodi:

LECTOR FILIVS
ANTONINO

LAN HOUSE
PLEASE
DO NOT REMOVE

1677

1116

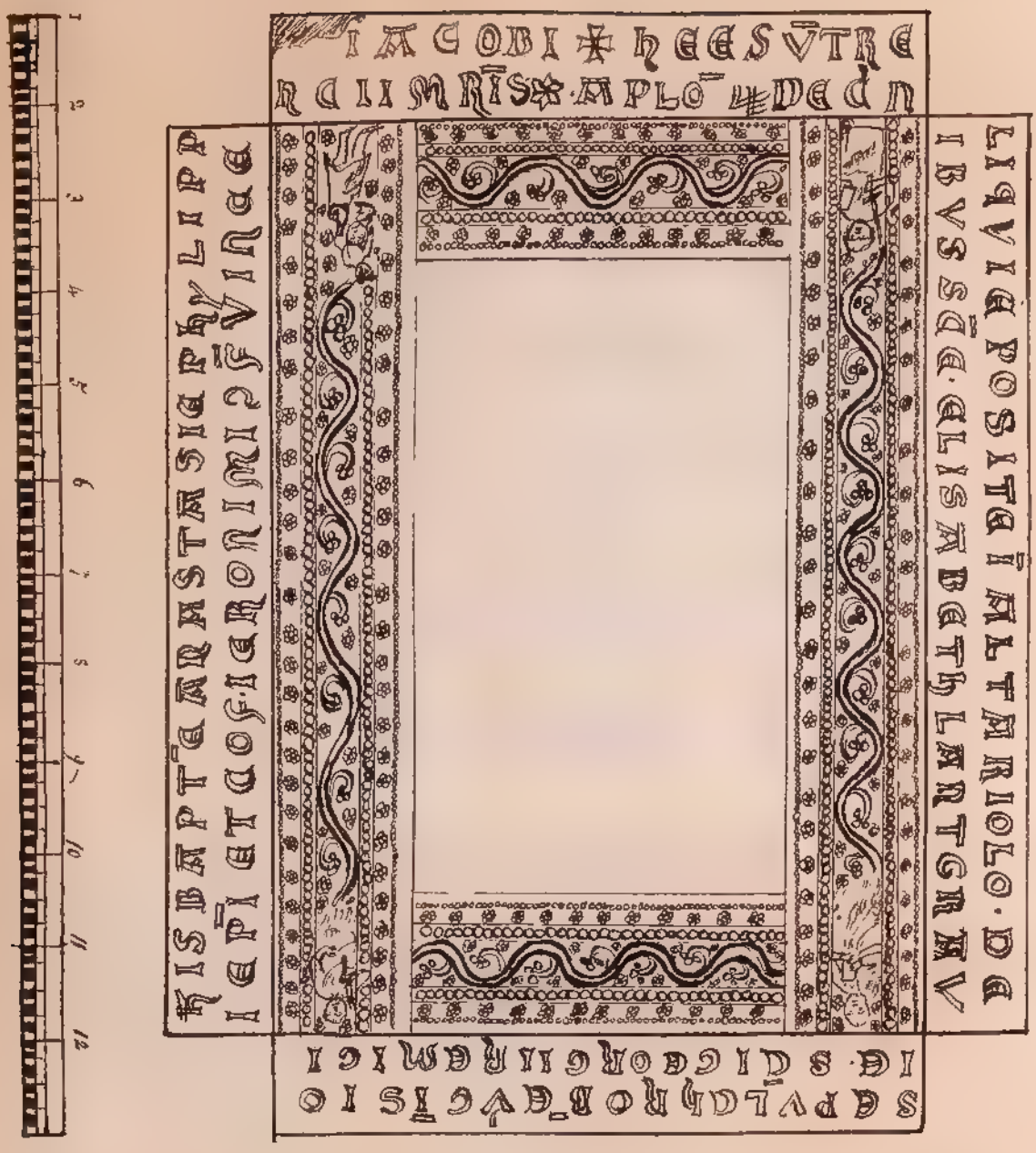

In ara portatili in Monacensi Monasterio inventa anno MDCCLXXVII, et a Hyeronimo Gradonico tunc temporis Athenensi Archyepiscopo in Sanctuarium Metropolitanae Ecclesiae Athinensis translata.

Quatuor Sanctorum in angulis figurae anaglypticae S. Petrum Paulum, Andream et Cristophorum denominant = Sita quinii Idebae = Juxta eumdem auctorem Altariolum hoc in Dinichi circiter XIII saeculi factum videtur =

Haec in illo verba leguntur = Hec sunt reliquie posite in Altariolo de sepulchro B.ae Virginis, Joannis Bapte, Anastasie Philippi, Jacobi apostolorum, de cineribus S. Elisabeth Lantgravie, S. Georgii Remigii epi et conf. Jeronimi, Vincencii Martyris.

1109

1056

1117

VITALES
ET VALE
RIANVS
CVM SVIS
FR.P.XXX

In pavimento Ecclesiae Gradensis. ad Num. 6 typ.
Bertoly (A. DXIII) ex quo
Muratorius (p. MCMXVII n. 1)

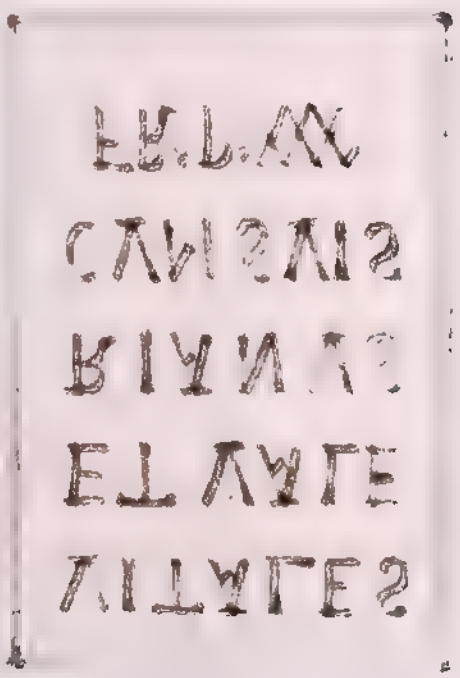

1267

1118

Ⅱ mquat o die sc̄mē
is man. ed fcatum
fuit hoc altare ⁊

Post altare penetuftae Ecclesiae S.ti Gervasii et Pro-
tasii Nemausi = (hodie Nimes) non longe ab Ultimo.
Cortinovilis. (A. CCCLXXVIII.)
Limitus f. (Mss. A. 493)

1119

SOLI MAI P· RELIGIOSOS DEDICATVM VIROS SACRIFICIO
PERACTO HVIVSCE SACRI TEMPLI CAEPTA SVNT IACI
FVNDAMENTA ANNO MCCLXXXV PRID KAL IVN

In libello catasto in Archivio Mon. olim S. Dominici Utini, ut Com. Beretta adnotavit a tergo Epistolae Franc. Bern. Mariae de Rubeis = MCCLXXXV. XXXI Maj sub Pontificatu Martini in loco qui vocatur Capitulum Monasterii ubij Utinensis S.ti Petri Martyris, superius citata inscriptio legitur =

1091

#1120

VT VICIIS PVRGES MENTEM VIRTVTIBVS ORNES
HANC ADEAS SACRAM PECCATOR SEDVLVS AVLAM

Super majorem januam Ecclesiae Caprularum insulae.

Bottanini Friuli (Saggio della Città di Capri - pag. 187)

ATRIA OVAE CERNIS VARIO FORMATA DECORE
SOVALIDA SVB PICTO CAELATVR MARMORE TELLVS
LONGA VETVSTATIS SENIO FVSCAVERAT AETAS
PRISCA EN CESSERVNT MAGNO NOVITATIS HONORI
PRAESVLIS HELIAE STVDIO PRAESTANTE BEATI
HAEC SVNT TECTA PIO SEMPER DEVOTA TIMORI

Epigramma vermiculato exisum in pavimento Ecclesiae Gradensis, in loco pavimenti (t. 1054) ad n. 22. Bertoli (N. DIII)

Ex illo Muratorij (p. MDCCCLXXXIV. n 3) notam Tadeni: „ Anno Chr. (DLXXX) florebat Helias Aquilejensis Patriarcha de quo vide Sanduli Historiam inter scriptores rerum Italicarum, Cardinalem Baronium, Ughellium etc

Filiasi (T. VI p. 20) ex quo Hebdomadarium d'Istria (Anno V. n. 9 p. 70)

Ultimum Epigrammatis hujus versum abrisuit poeta ex eo quod in honorem Atticae Magni Feliciis uxoris legebatur in Ecclesia S^i Laurentii in Damaso, cujus hoc initium: „

1121

« QVISQVIS PLENA DEO MYSTERIA MENTE REQVIRIS
« HVC ACCEDE DOMVS RELIGIOSA PATET
« HEC SVNT TECTA PIO SEMPER DEVOTA TIMORI
« AVDITVMQVE DEVS COMMODAT HIC PRECIBVS

Et finis:

« ATTICA FELICIS MAGNI CLARISSIMA CONIVX
« SVMPTIBVS HOC PROPRIIS AEDIFICAVIT OPVS „

1122
1173

1195a

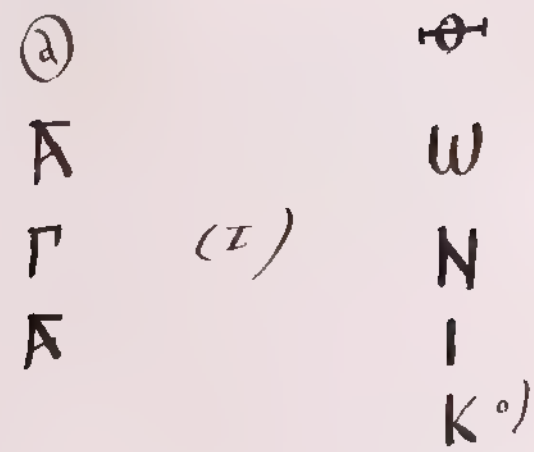

In Ecclesia Capnicarum

(I) Heic hominis figura stat, brachia protendentis

Legitur: Sanctus Agathonicus=

Ex Fiorini Bottarii opere = Saggio sulla Città di Caorle

(pag. ultima)

1123

Ⓐ ..... ΟΕΛ
Γ (I) ΓΛΕΟΝ
Ⓒ

(I) Hoc mihi visitur, sub cujus pedibus serpens
In Ecclesia Capuanum -
Trinus Bottarius (Saggio sopra la città di Caorle pag.
ultima)

1124

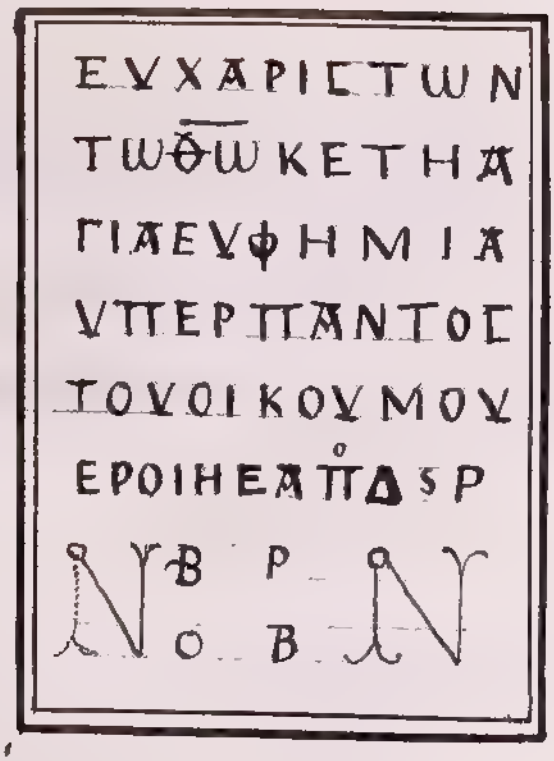

Graeca Inscriptio musive elaborato in pavimento Ecclesiae Gradensis, in typo ad N. 25.

Bertoli (N D)

Filiasi (T. VI f. 23. n II)

Corsinius (pag. 54) eam produxit ex Muratoriano thesauro aucptam.

Nomen hujus benefactoris monogrammatice scriptum aegre desumi potuit, sed Muratorius (p. MCMXVII. n 1) et Fortunatius Probum aut Probinum quemdam fuisse putant.

Porro Muratorius hujusmodi Inscriptionem legit:

In gratiarum actione
Deo et San
ctae Euphemiae
pro universa
domo mea
feci - pedes centum

Et addit „Haec conlata hi omnes pavimentum templi Gradensis Deo, sub no „
„mine Sae Euphemiae Virginis et Martyris sternendum marmore curarunt. „

„ In postremo epigrammate nomen fortasse religiosi hominis est: PROBVS „
„ aut PROBINVS. „

1475

1125

1095

AGILVLPHI PAVLI PRIMI CATHOLICI ET QVARTI LANGOBARDORVM REGIS · PLACITO HOC MONASTERIVM ADEPTAE · ANNO DN̄I DLXXXX

In Altare major Ecclesiae S. Mariae in Valle in Civi-
tate Austriae in eorum Epistolae, auratis litteris scripta
Mss. Asturii (N. XVII.)
Ecclesiae nostrae (N. CCCXCI.)

1126

I

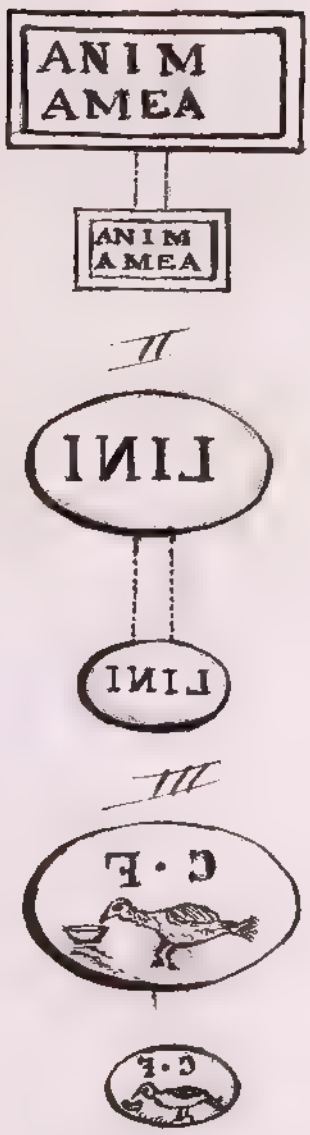

I. II. III. In pretiosis lapidibus apud Lanuvium Aquileiae quos
= Corniole = vocant =
Cortinovius (A. CCCLXXXV)

1127

1097

ATTE · PATA
THEVDAT · THEV · F
D · D · L · M

In praedio = de Ritter = Monasterii, columnae fragmentum ad usum termini in agro, f. caractheribus pessimi aevi.
Hebdomadarium = l'Istria / anno VII. n. 26. p. 120 /
Monumentum autem in secunda linea emendat THEVD. THEV. F.

1128

1129

1129

M CCCXLII · IND · X HOC OPVS · FECIT
FIERI · R.^mus D.D. BELTRANDVS
AQVILEGIENSIS · PATHA DIGNISSIMVS
QVI MVLTA BONA · ET HONORES
EXIMIOS DICTE AQVILEGIENS · ECCLE
ACQSIVIT EDIFICAVIT ET DE NOVO
CONSTRVXIT

L. Pithoani Joh. Baptistae opere = Descrizione della fortezza e del Canale della Chiusa (Cod. olim Fontan. in Bibl. Marc. Lat. XI. N.° 29. in 4.to) in quo haec scripta sunt = 1577
adì XI Luglio fui io Giovan Batta Pithiano D.r alla Chiusa sopra Venzon ove fra le due torri del ponte sulla porta di ferro nel muro trovai la memoria infrascritta =

1130

1130

PAVLVS DIA[illegible]

Tertatur Nicolaus haec verba in marmore facto antiqui-
tus extitisse, quod fortassis in memoriam Pauli Diaconi
positum fuit anno ~~MCCCLXXXI~~ 1381 a Catacumbis qui
~~a urbe, quae~~ in archivio
historiae ejus Langobardicae custodiebant.
Venit vero nova inscriptio posita fuit super portam Sacrari
S. Johannis in Xenodochio, quam legere est apud Stura-
lum (Mss.)

PAVLVS DIACONVS

VARNEFRIDI AC THEODELINDÆ FILIVS

CIVIS FOROIVLIENSIS

ET CANCELLARIVS DESIDERII

LANGOBARDORVM REGIS

DEINDE MONACHVS CASSINENSIS

OBIIT OCTAVO EXEVNTE SAECVLO

ILLE FVIT QVI CECINIT

VT queant laxis _____ RE sonare fibris

MI ra gestorum _____ FA muli tuorum

SOL ve polluti LA bii reatum

SANCTE IOHANNES

1131

Epigraphis in quadrato marmore quod apud Monialium Confes-
sorem Aquilejae servabatur.

Bertolus (A CMXXVI)

1132

FOROIVLIENSES A PAVLINO BENEDICTI HVNGAROS SVPERANT

Macheroſius in ſuiſ Mſſ. narrat ſe tabulam vide
ſitam conſpexiſſe in Eccleſia S. Panthaleonis ea Fo
riam Portis Foroſulii in muro peristilii aperti por
tam in duas partes diviſam. In quorum una exer
citus Foroſulienſis contra Hunnos et Paulinus Patriar
cha Aq. benedicens, in altera vero praelium decertatum,
et Foroſulienſis exercitus, ~~et~~ Henrico Duce Franco impe
rante, victoria, sub qua tabula Inſcriptio ſuperius allata.
Praelium hoc ~~facta de Rudeis~~ pugnatum anno Ch. DCCXCI
~~Aub. 870~~ (De Rubeis. mon. Eccl. Aquil. col. 370)
Staroli (Mſſ.)
Gf. = Strenna Cronologica pella storia del Friuli e d'Gorizia.
(Gorizia 1856)
Paulinus ipſe ad Sanctitatis honores evectus deinde, cùm

1133

✠ ꝛ ¢¢¢IIXXXVII· C¢RONIMVS
ϕ· M·THVISIϕ· XPS· R¢X· V¢NITꝛ· IN
PA¢¢· I·
ϕ¢V· KϕMϕ· AUG¢NTV·¢·I·CV¢RBV
¢KARϕ· AH¢MV·¢·IZABIHABIM·IN·
SHL· NϕBIS·¢VHS¢K¢NII·D· HSIM·
MIS2·I·SA¢III·RϕADMH

E Brunati edidi —

1134

In pavimento Ecclesiae Forojulii.

Petr. Paul. Locatelly (Delle cose di Cividale del Friuli: Mss.) et Steroley (Mss. n. 25)

Adde Bertolum (A DCLXX) qui tamen BRAND primum verbum scribit, et HILBRAND deinceps.

1135

HIS AQVILEIA DVCEM ILLVM DESTINAVIT IN ORIS
VT GERAT INVICTVS PRAELIA MAGNA DEI.
HIS CAPVT EST FACTVS SVMMVS PATRIARCHA IOHANNES
QVI PRAEDICTA TENET PRIMVS IN VRBE SEDEM.
QVIS LAVDARE VALET CLERVM POPVLVMQVE COMENSEM
RECTOREM TANTVM QVI PETIERE SIBI.
HI SINODOS CVNCTI VENERANTVR QVATVOR ALMAS
CONCILIVM QVINTVM POSTPOSVERE MALVM.
HI BELLVM OB IPSAS MVLTOS GESSERE PER ANNOS
SED SEMPER MANSIT INSVPERATA FIDES

Inscriptionis fragmentum in marmore mensae Altaris majoris S.tae Euphemiae Insulae prope Comum.
De Patriarcha Johanne loquitur Inscriptio. ~~hic~~.
Hebdomadarium = Tertia - anno IV. n. 17-18- p. 72 = Ex a Joh. Rud. Carli editam fuisse fertur.
Agrippinus e Colonia Comentij Episcopus anno DCVII Schismaticus, fuit a Johanne Patriarcha Aquilejensi electus. Comi Episcopatus, Aquilejae suffraganeus erat -

1136

LAVRENTIVS MILES DE NVMERO TARVISIANO

Militare Epigramma Gradi inventum.

V. Annotationes Scoti (in Memor. Ss. Benedicti XI Rom. 1. p. 179-180)

Bertolay (N DCCXLVII et DCXLVII)

Muratorius vero (p. DCCCXXIX. n. 3.) ex Burcheloto perperam Tarvisii exstare auctor est.

1137

MAXIMVS NAVCLER

Gradi ætat
Ex Hᵉ Romadanis : 1ª Tetra (anno III A 73 - p. 294)

120

1108

1138

✠MCCCLIII · NOB · DS
DEITEMARIVS MON
TENIANVS RESTAV
RAVIT TVRRES ET
MVROS CASTRI
MONTENIANI EXPEN
SIS CONSOR ET S

In Castro Cassiani (Cassacco) olim Comitum e Montenaco.
Cortinovius. (A CCCLXXXVIII)

MCCCLXXX·HOC·OPVS·DORMITORII
FACTVM·EST·DE·BONIS·INFRA·SCRIPTORVM
DOMINORVM····· SCILICET·DOMINVM·GVLIELMVM·Q·IACOMINI·····
DOMINOS·VALTERIVM·ET·VALTERVCIVM·CVM·OMNIBVS·DE·NONTA

In Monasterio S. Antonii Glemonae sculpto, caractheribus decimiquarti saecul.
Ex Opusculo Nicolai Grassii / Notizie storiche della Pr. della Carnia p. 162 /

1104

6129

1120

1140

1110

Fragmentum Cathedrae Patriarchalis Gradi, ~~quod~~ in
limen fenestrae ~~ecclesiae~~ domus Curionis conversum ~~fuit~~
Cortinovis (A. CCCLXXXV.)
~~In loco abacus ad legendum~~

~~Patriarcha Patriarchalem sedem absolvit~~

IIII

IIII

✠ ANNO DOMINICE INCARNATIONIS · DCCCXXIII · INDICTIONE · VII · XII · MENSIS · NOVEMBRIS · TEMPORE · REVERENDI · PATRIS · DOMINI · P · DEI GRATIA · SANCTE · SEDIS · AQVILEGENSIS · PATRIARCHE · SUB · REGIMINE · DOMINI · CLARISSIMI · DUCIS · DE · MEDIOLANO · POTESTATIS · CIVITATIS · AQVILEGENSIS · ET · DUCIS · ISTRIE · SACRATO · VIRO · FEDERICO · CONSORTE · DOMINI · PIISSIMI · DE · AQVILEGIA · CAMERARII · CURIS · DOMUS · CIVITATIS · EXERCENTIS · EFFECTUM · DARE · CURIS · HOC · PALATIUM · INCEPTUM · ET · EDIFICATUM · EXTITIT · ALTISSIMO · GRATIA · ARCHITORIS · IS AONEAN

In muro pubblicorum aedium Aquilejae -
A D.no Stephano Maria Clauvio emendata.
Bertoli (A. DLXI)
Patriarchae Pagano spectare videtur

1112

1112

✠ M. CCC. XXVIIII. INDITIONE. XII. DIE. III. APRIL
TEMPORE. RADARETI PATRIGONI PA
TRICII. SCE. AQUIL. ECCLE. PATRE. SCCR
MINE DNI HERMACHORE OLATORE
PRIMATIS ZMARGRI CAMIBBERG. CAMERLINGI

Bertoli / ~~in opere dato~~ (A. DLXII.) duas tantum nactus primas lineas easdem ipsas usque ad verbum DNI, asserens reliqua, ob difficultatem se perlegere nequivisse=
Easdem vero reliquias accepisset ab Anglico Milles anno MDCCXLIV in notis inéditis primam Inscriptionem auxit (A. MXXIX) sed nec ea ipsa diligenter conscripta=
~~Nos~~ Lectionem ~~Eccemoschoren quam~~ accuratiorem nos metipsi ~~Legimus~~ Deumgeramus nuperrime ex archetypo marmore (Mense Martii MDCCCLVII.) in Museo pluvio vectium Nobb. A Gurgo ✠ ultimi extantis
Schedae nostrae (A. CIↃXVIII)

TERRE FLOROLENTOS PEMMONEM RATIS SVM ATQ PROCERES HIGON

In majori Eulesia Civitatensi contra Coemeterii januam, super arcum Langobardico more elaboratum, absque initio et fine.

Bertoly (N. DCLVI)

Muratorius (p. MCMXXII n. 7) ea quo nota: „= Pro PROGRES. fortasse scriptum ibi fuit illud PROCERES, „ „ haec enim inscriptio a Petro Paulo Locatello in Commentariis Mss. memorata non amplius visitur. Pemonem et „ „ Ratchisum Forojulii duces Langobardica Historia jamdiu celebravit..„

Asteley: (Mss. n. XXIV) „ Prospiciebatur ut fertur in mutilo arcu marmoreo in Eulesia majori januam sa- „ „ crarii versus. „

IHSNAZA

RERIYDE

VRSVS

DVX FEE

T

MENFILTVVS VRSVS DVX

APECCEMTVA FIERI PCEP

In argentea tabella (quam Patenam vocant) gemmis ornata pretiosis, quibus peranteque eburnei crucifixi imago media circumdatur: omnia in cimelio Capitulari Forijulii servantur.

Imaginem huius vide, si libet, in opere nuper edito Prof. Eitelberger von Edelberg- (Cividal im Friaul und seine monumente p. 14)

Bertoly (N DCLV.) et ex illo

Muratorius. (p. MCMLXI. n. 10)

Locatellus de hoc Urso cum loquitur (pag. 11) Forumjulii eum Duem vocat, sed P. Bernardus de Rubeis asserit illum Cenetensem Duem fuisse in dimidio circiter saeculi VIII.ci

1265

1165

1115

MCCC XL · I · h° P' FVIT
FACTV · IVB · IOh · CEOLI
IACOBI · VALVT · KICER

In porta turris horarie majoris Ecclesie Flemonae
Cormovie (A. CCCLXXXL)

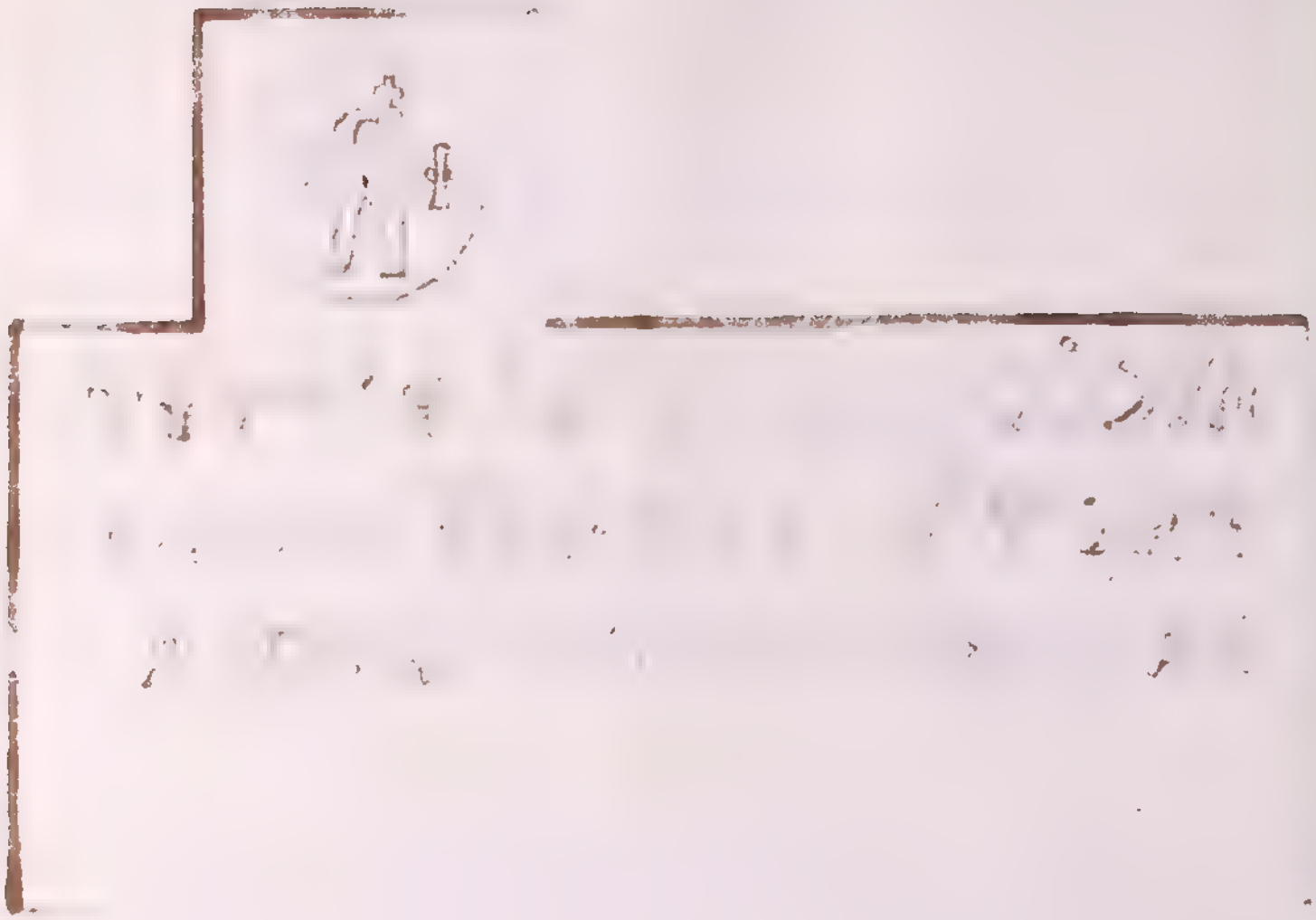

62

1146

1116

MONASTERIVM HOC
A VODARLICO PAT·AQVIL
EX·TEST· CHEZELINI
COMITIS ERECTVM
AN DN̄I MLXXII

Ad Mosacii Monasterium
E Lincol. Mss. (N.° cccc~~xxxi~~)

A. DI MARZO
COMITIS PRECIANI
Z. TEST. CHERSETTI
A. BRICO PAL. VOLP.
BIBLIOTECA DI DOC.

1920 1147

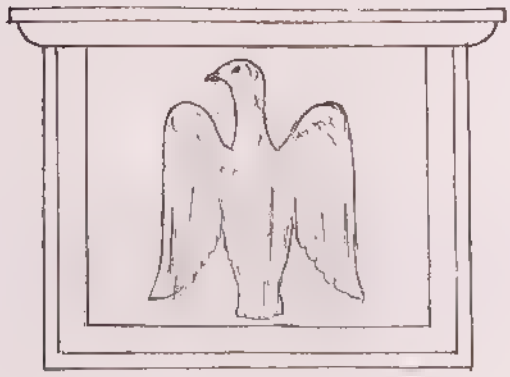

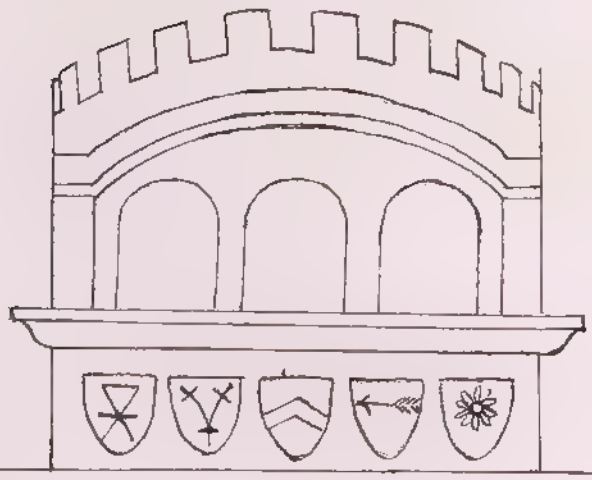

+ ISTA SVNT TEMA SVPERSTANTIVM
DEPVTATORVM PER CONSILIVM TERRE
VENZONI AD AGENDVM HOC PALATIVM
CONSTRVI ET FINIRI +

In fano S. Bubbiani aedium Venzoni, (hodie ver-
sore) inspecto hac legitur et stemmata insuntur,
ni fallor circiter Decimiquarto saeculi ponito
Sedat nostrae (DCXXXIII.)

1148

1117

CONSTRVXIT · ANNO · DOMINICE · INCARNATIONIS · MILLESIMO
CENTESIMO · QVADRAGESIMO · OCTAVO

In Campana, in Turri Horaria ad = Bonchi di Monsal-
cone -
Costinovich / A. CCCCLXXXIIII /

1149

1118

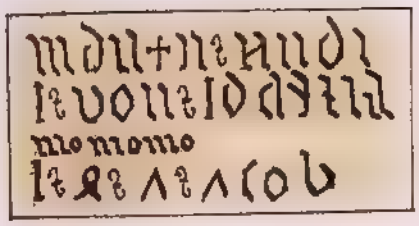

Inscriptio in petra sculpta, in pariete apud specum
S. Iohannis ab Antro prope Forum Julium.
An anni DCCII, vel DCCLX.? –
E M. Stiriol. (M. N. 4)

1271 Ec.

1150

1119

In Eccleſia pagi = Brischij, antiquitus Broxas, qui
millia paſſuum a S. Johanne ad 6 Antho ſ. stat.
Cortinovis (A. CCCLXXXV.)
Altenahr (Nyf.)

1151

1120

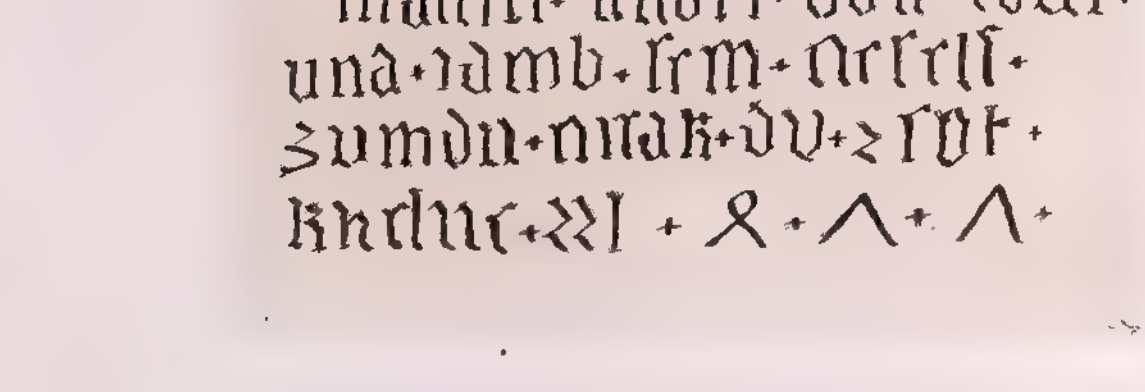

Ex meo Lalesiae pago = Purzus =
Schedae nostrae (A° DLXXVI.)

1152

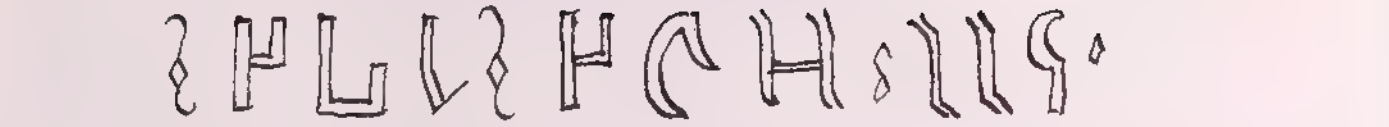

(In S. Petri Slavorum (S. Pietro degli Schiavi) in muro domus cujusdam
Et Sturchi Ms. (N. 10)

1153

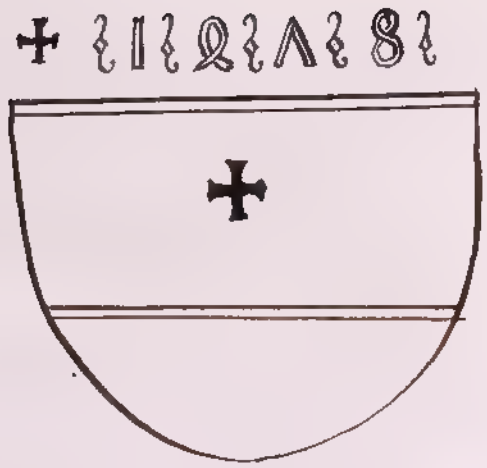

Sanctae impositum. domus ejusdam ad = S Petro legt.
Silvian =
An citatis annus DCCIII.?
e Turoli Mss. (N. II.)

1154

✠ ORATE PRO VIVENTIBVS · NICOLA · ET VIVENTIBVS FRATRIBVS DEFVNCTIS · AS · AE FECIT · ✠ AN· NO · DNI · M · C · C · C · XXXIII

Inscriptio in majori Campana Ecclesiæ Nosocomii Utinensis
Cortinovius (A. CCCCLXXXVII)

O	QVOD	DE
B	BIS	BIA
RA	RA	RA
ES	ET	IN
RAM	RAM	RAM
	I I	

In M. Landonia d' Aquileja (Fas. III p. 47. n. 24.)

Legendum =

O superbi quod superbis de superbia
terra es et in terram ibis

Recens scriptum reputo.

1156

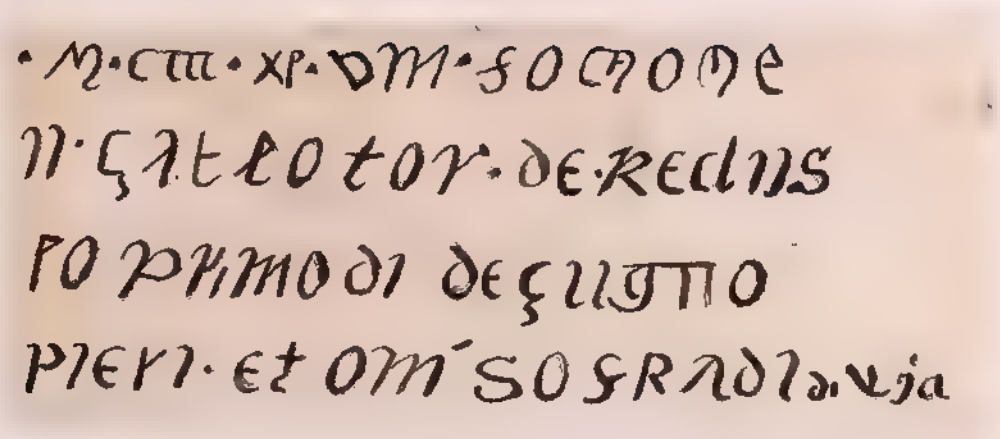

Portat in turri campanaria ecclesiae Reclusii, monumentum sane insigne linguae vulgaris saeculi XI ~~in Forojulii~~ et regionis apud Forojulienses, inter quos adhuc viget. Cf. Attenenze della Lingua friulana. Udine 1859

2

1027

1055

AMARA LECT^v
ET ANTONINA
CVM FILIIS SVIS
HAELIA ET MELLI
TA VOTVM
SOLVENT

Bertolus (N. DIX) positam refert in pavimento musivo Ecclesiae Gradensis, et ex illo Muratorius (N. T. p. MCMXVII n. 1.)
Corbinovius in quarta linea pro HALIA melius legit
HAELIA
In typo pavimenti lithochati (N. 1054) ad N. 9.

BIBLIOTECA CIVICA DI UDINE